

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda taksi
qiymətlərinin
artmasının
ilginç səbəbi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Həftəlik qəzet 17-23 iyun 2026-cı il Çərşənbə № 23 (8872) Qiyməti 1 manat

Ölkə

Bakının tələbi: Paşinyanla müxalifət anlaşımağa məcburdur

Sülh sazişinin imzalanması yubandıqca, Kreml və əlaqələri bundan istifadə etməyə çalışacaqlar

yazısı səh.9-da

Suriyada nə qədər azərbaycanlı qalır?

yazısı səh.3-də

Regionda riskləri önləyən sənədin 5 ili

yazısı səh.4-də

Finlandiyada azərbaycanlı dənizçiye ağır ittiham

yazısı səh.3-də

ABŞ-İran razılaşması Bakı neftini "vurdu"

yazısı səh.4-də

ABŞ-nin 12-ci səfiri nə vaxt gəlir?

yazısı səh.6-da

"Gürcüstan torpaqlarını geri qaytarır" iddiası

yazısı səh.11-də

Azərbaycana böyük pul axını - görüşlərin pərdəarxası

yazısı səh.13-də

Aeroportların idarə olunmasında yeni qaydalar

yazısı səh.14-də

Xaricilərlə evlilik dəbi

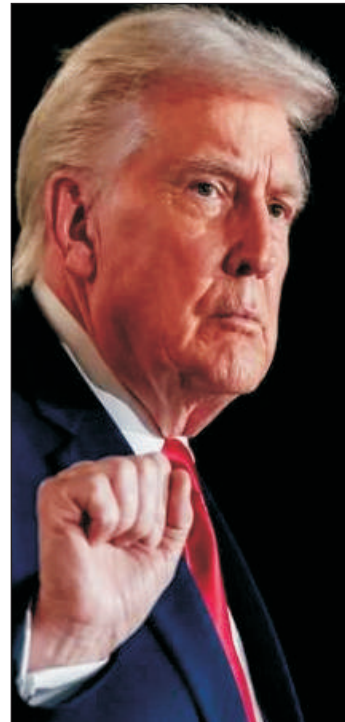
yazısı səh.15-də

Toy mədəniyyətində dönüş - şok qadağa gündəmdə

yazısı səh.12-də

ABŞ İLƏ İRAN ZƏNGƏZURDA "HƏMSƏRHƏD" OLDU

Vaşinqton-Tehran barışığından sonra Rusiyanın "Tramp marşrutu"na əngəl olmasının mənası varmı?

yazısı səh.8-də

"Batmaq mövsümü" başladı

Dəniz mövsümü rəsmi olaraq açıldı; bəzi çimərliklərdə giriş haqqı 50 AZN-dir...

yazısı səh.10-da

Sardar Berdiməhmedov

Türkmən liderini Bakıya gətirən səbəblər- "Taliban" da var...

yazısı səh.5-də

Avropada yeni anti-Azərbaycan ölkə - niyə Tusk...

yazısı səh.6-da

Futbolun "boss"u - Infantino kimdir?

yazısı səh.7-də

Əli Kərimlinin apelyasiya şikayəti təmin edilmədi

AXCP sədri Əli Kərimli barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin müddətinin uzadılması ilə bağlı qərardan verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi keçirilib. APA xəbər verir ki, iyunun 16-da Bakı Apelyasiya Məhkəməsində keçirilən prosesdə qərar qəbul edilib. Qərara əsasən, apelyasiya şikayəti təmin edilməyib. Qeyd edək ki, iyunun 10-da Səbəyel Rayon Məhkəməsi Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində başlanmış cinayət işi üzrə AXCP sədri Əli Kərimli barəsində qətimkan tədbirinin müddətlərinin uzadılması barədə qərar verib. Əli Kərimli barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbiri 5 ay müddətinə uzadılıb.

Azərbaycanın Ermənistanla builki ixracı nə qədər olub?

Bu ilin yanvar-may aylarında Azərbaycan Ermənistanla 11 milyon 273 min ABŞ dolları dəyərində mal ixrac edib.

Bu barədə Dövlət Gömrük Komitəsindən bildirilib. Məlumatla görə, bunun 1,627 milyon dollarlıq hissəsi may ayının payına düşüb.

5 ay ərzində Azərbaycanın Ermənistandan dolayı yolla idxalının dəyəri isə cəmi 960 ABŞ dolları təşkil edib. Ötən ay bu ölkədən idxal olmayıb.

Xatırladaq ki, bu ilin yanvar-may aylarında Azərbaycan xarici ölkələrlə 20 milyard 788 milyon ABŞ dolları dəyərində ticarət əməliyyatı aparıb. Bu, ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 0,85% azdır.

Xarici ticarət dövryyəsinin 13 milyard 970 milyon ABŞ dolları ixracın, 6 milyard 818 milyon ABŞ dolları isə idxalın payına düşüb. Son 1 ildə ixrac 27% artıb, idxal isə 31,6% azalıb.

Son nəticədə xarici ticarətdə 7 milyard 152 milyon dollarlıq müsbət saldo yaranıb. Bu da illik müqayisədə 6,9 dəfə çoxdur.

“Samur” sərhəd komendantlığı açıldı

İyunun 16-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının “Xudat” Sərhəd Dəstəsinin xidməti ərazisində əsaslı təmir olunan “Samur” sərhəd komendantlığı şəxsi heyətin istifadəsinə verilib.

Bu barədə Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) məlumat yayıb. Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi general-polkovnik Elçin Quliyev qeyd edib ki, “Samur” sərhəd komendantlığının əsaslı təmirdən sonra yenidən qurularaq istifadəyə verilməsi məhz “Xudat” Sərhəd Dəstəsinin yaradılmasının 34-cü ildönümünə təsadüf etməsi rəmzi mənə daşıyır. Bu əlamətdar hadisə sərhəd mühafizəsi sahəsində formalaşmış zəngin ənənələrə ehtiramın ifadəsi olmaqla yanaşı, müasir sərhəd infrastrukturunun yaradılması istiqamətində görülən işlərin davamlılığını və gələcəyə hesablanmış inkişaf strategiyasını özündə əks etdirir. Xüsusilə tədbirdə veteran sərhədçilərin iştirakı sərhədçilər arasında mənəvi bağlılığın, xidmət ənənələrinə sədaqətin və Vətən sərhədlərinin keşiyində şərəflə dayanmış insanların əməyinə göstərilən yüksək ehtiramın bariz nümunəsidir.

Tədbir çərçivəsində xidməti-döyüş fəaliyyətində fərqlənmiş bir qrup hərbi qulluqçu təltif edilmiş, dövlət sərhədlərinin mühafizəsi işinə uzun illər ərzində verdikləri töhfələrə və sərhədçi ənənələrinin yaşadılmasındakı fəaliyyətlərinə görə veteran sərhədçilərə “Xudat” Sərhəd Dəstəsinin 34 illik şərəfli xidmət yolunu əks etdirən xatirə albomları təqdim edilib.

Ayda ərzağa neçə manat xərcləyirik?

2026-cı ilin yanvar-may aylarında Azərbaycanda pərakəndə ticarət şəbəkəsində istehlakçılara 25 milyard 510,7 milyon manatlıq məhsul satılıb.

Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında bildirilib.

Belə ki, pərakəndə ticarət dövryyəsinin 14 milyard 151,8 milyon manatı ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının, 11 milyard 358,9 milyon manatı isə qeyri-ərzaq mallarının payına düşüb.

2025-ci ilin eyni dövrü ilə

müqayisədə pərakəndə ticarət dövryyəsi real ifadədə 3,8 faiz artıb. Bu artım ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 1,5 faiz, qeyri-ərzaq malları üzrə isə 6,7 faiz təşkil edib.

Hesabat dövründə alıcıların pərakəndə ticarət şəbəkəsində xərclədiyi vəsaitin 50,9 faizi ərzaq məhsullarının, 4,6 faizi içkilər və bütün məmulatlarının, 12,8 faizi toxuculuq məhsulları, geyim və ayaqqabıların alınmasına yönəlib. Xərclərin 6,4 faizi avtomobil yanacağına, 4,4 faizi

elektrik malları və mebellərə, 2,9 faizi əczaçılıq məhsulları və tibbi ləvazimatlara, 1,5 faizi kompüter, telekommunikasiya avadanlıqları və çap məhsullarına, 16,5 faizi isə digər qeyri-ərzaq mallarına sərf olunub.

Yanvar-may aylarında əhalinin bir nəfəri pərakəndə ticarət şəbəkəsində orta hesabla ayda 496,9 manatlıq alış-veriş edib. Bunun 275,7 manatı ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarına, 221,2 manatı isə qeyri-ərzaq mallarına xərclənib.

Sayt rəhbəri yenidən həbs edildi

Yarım milyon manatdan çox dələduzluqda ittiham olunan Daxili İşlər Nazirliyinin Hava Nəqliyyatında Polis İdarəsinin sabiq rəis müavini, polkovnik Rasim İldırımzadə, Dünya Azərbaycanlıları İctimai Maarif Mərkəzinin rəhbəri, “Bakutime.az” saytının təsisçisi Zaur Mirzəzadə və Balakən dairə seçki komissiyasının sabiq sədri Qoşqar Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Fəxrə Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Hökmə əsasən, Rasim İldırımzadə 9 il 9 ay, Zaur Mirzəzadə 10 il 3 ay, Qoşqar Məmmədov 9 il 9 ay müddətə azadlıqdan məhrum edilib.

Təqsirləndirilən şəxslər məhkəmə zalında həbs edilib. Dövlət ittihamçısı təqsirləndirilən hər üç şəxsin 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini təklif etmişdi.

Qeyd edək ki, Rasim İldırımzadə, Zaur Mirzəzadə və Qoşqar Məmmədov əlbir olaraq Qurban Piriyevə qarşı 504 min manatdan artıq dələduzluq etməkdə təqsirləndirilir. Xatırladaq ki, Zaur Mirzəzadə daha əvvəl bir qrup şəxslə birgə dələduzluqda təqsirləndirilib.

Media və Yayım Şurası yaradılır

Media və Yayım Şurası yaradılır.

Məsələ Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin iclasında müzakirəyə çıxarılan “Media haqqında” və “Dövlət qulluğu haqqında” qanunlara təklif edilən dəyişikliklərdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, Audiovizual Şuranın adı dəyişdirilərək Media və Yayım Şurası adlandırılacaq. Yeni qurum Azərbaycan Respublikasında media və yayım sahəsində səlahiyyətli dövlət orqanı kimi fəaliyyət göstərəcək.

Dəyişikliklərə görə, media savadlılığının artırılması, xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəliklərinin fəaliyyəti, Media Reyestrinin aparılması, jurnalist vəsiqələrinin verilməsi və media subyektlərinin reyestrə daxil edilməsi ilə bağlı səlahiyyətlər Şura tərəfindən həyata keçiriləcək.

Bundan başqa, Media Reyestrinə daxil olmaq istəyən çap və onlayn media subyektləri, informasiya agentlikləri və jurnalistlər birbaşa Şuraya müraciət edəcəklər. Qanun layihəsində həmçinin Şuranın fəaliyyətinin kollegial əsaslarla təşkil olunması, iki sədr müavininin seçilməsi və idarəetmə mexanizmlərinin müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Medina “Qarabağ”dan getdi

“Qarabağ”da daha bir ayrılıq gerçəkləşib. Kevin Medina Ağdam klubu ilə vidalaşıb.

Sportal.az xəbər verir ki, futbolçu Asiya klublarından biri ilə anlaşılıb.

“Qarabağ” müqaviləsi davam edən futbolçuya jest edib, onu təzminatlı buraxıb. Məsələ burasındadır ki, indiye qədər çox yaxşı təklifləri olan Kevin “Qarabağ”da qalmağa üstünlük verib, böyük pulları geri çevirib. Lakin hazırkı təkliflə bağlı özü rəhbərliyə yaxınlaşıb, onu sərbəst buraxmalarını rica edib. Kolumbiyalı futbolçunun xidmətlərini nəzərə alan “Qarabağ” rəhbərliyi Medinaya əngəl olmayıb.

Qeyd edək ki, Medina yay transfer dövründə “Qarabağ”ı tərk edən 5-ci futbolçu olub. Ona qədər Toral Bayramov, Emmanuel Addai, Ramil Şeydayev və Sami Mmae ilə yollar ayrılıb.

Suriyada nə qədər azərbaycanlı qalır?

Deputat deyib ki, bu, təkcə humanitar deyil, həm də dövlət təhlükəsizliyi məsələsidir

Azərbaycan hökumətinin həyata keçirdiyi mərhələli və koordinasiya tədbirləri nəticəsində Suriya Ərəb Respublikasından daha 23 Azərbaycan vətəndaşı (7 qadın və 16 uşaq) repatriasiya olunub. Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, prosesin ilkin mərhələsində repatriasiya ediləcək şəxslərin yerləşdiyi məkan, şəxsiyyəti və Azərbaycan vətəndaşlığına mənsubiyyəti müəyyənləşdirilib. Azərbaycanın Suriyadakı və Türkiyədəki səfirlikləri, eləcə də İstanbul şəhərindəki Baş konsulluğu tərəfindən zəruri koordinasiya işləri aparılıb, vətəndaşlara Azərbaycana qayıdış üçün müvəqqəti sənədlər və aviabiletlər təqdim edilib. Repatriasiya prosesində iştirak edən dövlət qurumlarının nümayəndələrindən ibarət işçi qrupu Suriyaya ezam olunub. Orada vətəndaşlar ilkin tibbi və psixoloji müayinədən keçirilib. Qeyd edilib ki, repatriasiya olunan şəxslərin cəmiyyətə uyğunlaşması üçün sosial rehabilitasiya və reintegrasiya tədbirləri həyata keçiriləcək.

Bununla belə, əsas suallardan biri açıq qalır: Suriyada hələ nə qədər azərbaycanlı var? Rəsmi qurumlar dəqiq rəqəm açıqlamasa da, müxtəlif illərdə yayılan məlumatlara görə, münəqişə zonasında hələ də müəyyən sayda Azərbaycan vətəndaşı və ya onların ailə üzvləri qala bilər.

Bu isə o deməkdir ki, repatriasiya prosesi hələ tamamlanmayıb və Azərbaycan dövləti qarşıdakı dövrdə də bu istiqamətdə fəaliyyətini davam etdirəcək. Xarici ölkələrdə silahlı münəqişələrin qurbanına çevrilmiş

vətəndaşların geri qaytarılması və onların cəmiyyətə integrasiyası dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri olaraq qalır. Bəs, prosesdə əsas çətinliklər nədir? Onların Azərbaycana gətirildikdən sonra reabilitasiyası necə aparılır?

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat" a deyib ki, Suriyadan azərbaycanlıların repatriasiyası təkcə humanitar deyil, həm də dövlət təhlükəsizliyi məsələsidir: "Azərbaycan dövləti son illərdə İraq və Suriyadakı münəqişə zonalarından yüzlərlə vətəndaşını geri qaytarıb. Son repatriasiya əməliyyatı çərçivəsində daha 23 nəfərin Azərbaycana gətirilməsi dövlətin öz vətəndaşlarına münasibətdə məsuliyyətli siyasətinin növbəti nümunəsidir. Müxtəlif illərdə beynəlxalq təşkilatların, təhlükəsizlik qurumlarının və araşdırma mərkəzlərinin yaydığı məlumatlara görə, Suriya və İraqdakı silahlı qruplaşmalara qoşulmuş Azərbaycan vətəndaşlarının sayı bir neçə yüz nəfər olub. Onların bir hissəsi döyüşlərdə həlak olub, bir hissəsi həbs düşərgələrində saxlanılır, bir hissəsi isə nə məlum ərazilərdədir. İllərlə müharibə şəraitində yaşayan həmin insanların sənədləri itirilib, uşaqların bir hissəsi xaricdə doğulub və onların doğum haqqında sənədləri yoxdur. Bəzən qadınların özləri belə hansı ölkənin vətəndaşı olduğunu bilməyir, cəmiyyətə uyğunlaşdırılması və travmaların aradan qaldırılması üçün psixoloqlar, pedaqoqlar və sosial işçilər cəlb edilir".

Arzu Nağıyev deyib ki, Suriyadan qayıdanların hamısını eyni kateqoriyaya aid etmək olmaz: "Onların bir hissəsi həyat yoldaşlarının təsiri altında həmin ərazilərə aparılıb, bir hissəsi isə münəqişə zonasına uşaq yaşlarında düşüb. Buna görə də hər bir hadisə ayrıca araşdırılır. Əgər konkret cinayət əməllərində iştirak müəyyən edilərsə, hüquqi prosedurlar

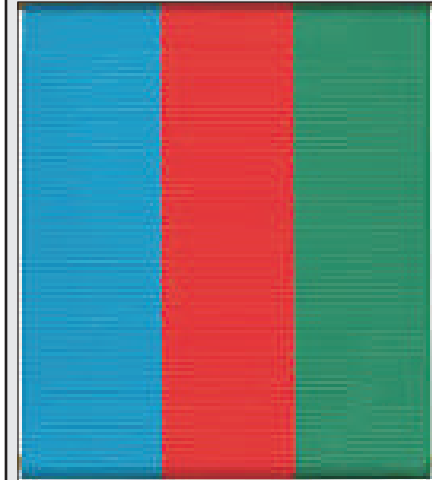
Arzu Nağıyev deyib ki, Suriyadan qayıdanların hamısına yalnız humanitar prizmasından baxmaq doğru olmaz: "Həmin şəxslərin bir hissəsi illərlə radikal ideologiyaların hökm sürdüyü mühitdə yaşayıb. Xüsusilə yeniyetmə yaşına çatmış uşaqların psixoloji vəziyyəti, dünyagörüşü və sosial davranışları diqqətlə öyrənilməlidir. Beynəlxalq terror təşkilatlarının fəaliyyəti yalnız silahlı əməliyyatlarla məhdudlaşmır. Onlar ideoloji təsir mexanizmlərindən istifadə edərək gələcək nəsilləri formalaşdırmağa çalışırlar. Bu baxımdan Azərbaycana gətirilən şəxslərin hər biri fərdi qaydada qiymətləndirilir".

Arzu Nağıyev bildirib ki, Azərbaycanda repatriasiya olunan şəxslərlə bağlı artıq formalaşmış mexanizm mövcuddur: "Proses tibbi müayinədən başlayır, psixoloji qiymətləndirmə aparılır və şəxsin sosial vəziyyəti araşdırılır. Təhsil sistemində integrasiya məsələləri, məşğulluq və peşə hazırlığı proqramlarına cəlbli nəzərdən keçirilir. Eyni zamanda hüquqi və sosial dəstək tədbirləri də gerçəkləşdirilir. Xüsusilə uşaqlarla iş prioritet hesab olunur. Onların normal təhsil mühi-

tinə qaytarılması, cəmiyyətə uyğunlaşdırılması və travmaların aradan qaldırılması üçün psixoloqlar, pedaqoqlar və sosial işçilər cəlb edilir".

Arzu Nağıyev bildirib ki, Suriyadan qayıdanların hamısını eyni kateqoriyaya aid etmək olmaz: "Onların bir hissəsi həyat yoldaşlarının təsiri altında həmin ərazilərə aparılıb, bir hissəsi isə münəqişə zonasına uşaq yaşlarında düşüb. Buna görə də hər bir hadisə ayrıca araşdırılır. Əgər konkret cinayət əməllərində iştirak müəyyən edilərsə, hüquqi prosedurlar

Azərbaycanın neçə Milli Qəhrəmanı var?

Azərbaycanın 224 Milli Qəhrəmanı var. Onların sayı dövlət başçısının iki şəhidə "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adının verilməsi ilə bağlı 7 noyabr 2025-ci il tarixində imzaladığı sərəncamdan sonra artıb.

Hazırda Milli Qəhrəmanlardan 15 nəfəri sağdır.

Şəhid olan Milli Qəhrəmanlarımız arasında qeyri-millətlərin nümayəndələri də var.

Onlardan biri də Anatoli Davidoviçdir.

Modern.az-ın məlumatına görə, 28 mart 1965-ci ildə Minsk vilayətinin Kapıl rayonunun Skabin kəndində hərbi ailəsində

dünyaya göz açan Anatoli Zaqafqaziya hərbi dairəsində qulluq edib.

1991-ci ilin iyununadək SSRİ-nin, sonra isə MDB-nin Gəncədəki hərbi hissəsində xidmət edən və kapitan rütbəsinə yüksələn Anatoli sonrakı həyatını Azərbaycan Ordusu ilə bağlayıb.

Anatoli Davidoviç Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin "N" saylı hərbi hissəsində artilleriya qərargahının rəisi olub. 1992-ci il iyunun əvvəllərində Ağdam rayonunda gedən qızğın döyüşlərdə 27 yaşlı Anatoli qəhrəmanlıq göstərüb. Azərbaycan Ordusunun hücumu keçdiyi döyüşlərdə - Naxçıvanı kəndi yaxınlığında gənc mayor şəxsən bir neçə düşmən döyüş texnikasını məhv edib.

Bu döyüşlərdə A.Davidoviç başından ağır yaralanıb və çoxlu qan itirib. O, təcili olaraq Bakıdakı mərkəzi hərbi hospitala çatdırılıb, lakin həkimlərin səyləri nəticə verməyib. 1992-ci il 13 iyun tarixində mayor vəfat edib.

Onun cənəzəsi doğulub boya-başa çatdığı Belarusa aparılıb və Slutsk şəhər qəbiristanlığında dəfn edilib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 3 iyul tarixli 24 sayılı Fərmanı ilə mayor Davidoviç Anatoli Nikolayeviç ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülüb.

Finlandiyada azərbaycanlı dənizçiye ağır ittiham

Finlandiyanın hüquq-mühafizə orqanları "Fitburg" gəmisinin bosmanı olan Azərbaycan vətəndaşına rəsmi ittihamlar irəli sürüb.

Finlandiyanın "Yle" nəşrinə istinadən xəbər verir ki, o, Rusiya vətəndaşı olan gəmi kapitanı ilə birlikdə Helsinki və Tallin arasında yerləşən sualtı telekommunikasiya kəbellərinin zədələnməsində təqsirləndirilir. İstintaq onların hərəkətlərini ağır diversiya və telekommunikasiya şəbəkələrinin işinin pozulması kimi qiymətləndirib. Finlandiya qanunvericiliyinə görə, təqsirləndirilən şəxsləri 10 ilə qədər həbs cəzası gözləyir.

İlkin mərhələdə 4 ekipaj üzvü şübhəli qismində cəlb edilsə də, yekun istintaq nəticəsində ittihamlar yalnız iki nəfərə - kapitan və bosmana qarşı irəli sürülüb.

Xatırladaq ki, "Fitburg" gəmisinin heyəti 14 nəfər Rusiya, Gürcüstan, Azərbaycan və Qazaxıstan vətəndaşlarından ibarətdir.

Gəmi ötən il 31 dekabr tarixində Finlandiya polisi tərəfindən saxlanılıb. Buna səbəb Finlandiya körfəzi boyunca uzanan və Helsinki ilə Tallini birləşdirən Elisa sualtı telekommunikasiya kabelinə zərər vurulması ilə bağlı şübhələr olub.

Azərbaycanla Türkiyə arasında qardaşlıq və strateji münasibətlərinin ön mühüm siyasi sənədlərindən biri olan Şuşa Bəyannaməsinin imzalanmasından beş il ötdü. 2021-ci il iyunun 15-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən Şuşa şəhərində imzalanan bu sənəd təkcə iki dövlətin siyasi iradəsinin ifadəsi deyil, həm də regionda sülhün, təhlükəsizliyin və uzunmüddətli əməkdaşlığın təmin edilməsinə xidmət edən mühüm strateji yol xəritəsidir.

"Azərbaycanla Türkiyə arasında münasibətlər haqqında Şuşa Bəyannaməsi" siyasi dialoqdan müdafiə və təhlükəsizliyə, iqtisadiyyatdan enerji və nəqliyyat sahəsinə, humanitar əməkdaşlıqdan informasiya siyasətinə qədər geniş istiqamətləri əhatə edir. Burada əsas məqsəd ayrı-ayrı sahələr üzrə əməkdaşlığın inkişafı deyil, iki dövlətin strateji maraqlarının vahid baxış əsasında uzlaşdırılmasıdır.

Bəyannamənin mühüm cəhətlərindən biri təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığın yeni səviyyədə təsbit olunmasıdır. Bununla yanaşı, sənəd iqtisadi və geoiqtisadi baxımdan da böyük əhəmiyyət daşıyır. Son onilliklərdə Bakı ilə Ankara arasında həyata keçirilən enerji və nəqliyyat layihələri təkcə regionun deyil, daha geniş coğrafiyanın inkişafına təsir göstərib. Şuşa Bəyannaməsi isə bu əməkdaşlığın yeni mərhələsinin siyasi təməlini formalaşdırıb.

Bəyannamədə təhsil, elm, mədəniyyət, gənclər siyasəti, media və diaspor fə-

Regionda riskləri onlayən sənədin 5 ili

Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyəti indi daha da artıb

aliyyəti sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı müddəalara da yer verilib.

Şuşa Bəyannaməsinin imzalanmasından ötən müddətdə sənədin müddəaları real nəticələrlə öz təsdiqini tapıb. Müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığın genişlənməsi, birgə hərbi təlimlərin intensivləşməsi, enerji və nəqliyyat layihələrinin inkişafı, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində koordinasiya fəaliyyət və qarşılıqlı siyasi dəstək bu sənədin praktik əhə-

miyyətini nümayiş etdirir.

Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycan və Türkiyə arasında münasibətlərinin hüquqi bazasını möhkəmləndirən sənəd olmaqla yanaşı, regionda formalaşan yeni əməkdaşlıq mühitinin, sabitlik və inkişaf strategiyasının mühüm sütunlarından biridir. Regionda risklərin artdığı indiki məqamda bu sənədin əhəmiyyəti bir daha önə çıxır.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a şərhində Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov bildirdi ki, regionda geosiyasi

risklərin artdığı, Yaxın Şərqdə gərginliyin yüksəldiyi, Rusiya-Qərb qarşıdurmasının davam etdiyi və Cənubi Qafqazda yeni təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşdığı bir dövrdə Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyəti daha qabarıq şəkildə görünür: "Şuşa Bəyannaməsi təkcə Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini rəsmiləşdirən sənəd deyil, həm də regionun gələcək siyasi və iqtisadi düzəni-nə təsir edən strateji çərçivədir. Əvvəla, sənəd iki ölkə arasında münasibətləri stra-

teji tərəfdaşlıq səviyyəsindən faktiki müttəfiqlik mərhələsinə yüksəldib. Bəyannamədə təhlükəsizlik, müdafiə, xarici siyasət, enerji, nəqliyyat və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə koordinasiya mexanizmləri nəzərdə tutulur. Bu isə regional təhdidlər fonunda Azərbaycan üçün əlavə siyasi və hərbi təminat rolunu oynayır.

İkinci mühüm məqam nəqliyyat və logistika məsələləridir. Şuşa Bəyannaməsi Orta dəhliz layihəsinin inkişafına, Türk dünyasının integrasiyasına və Şərqlə Qərbi birləşdirən alternativ marşrutların genişlənməsinə strateji

ma prosesinin davam etdiyi bir vaxtda Bakı-Ankara koordinasiyası mühüm faktor olaraq qalır.

Digər tərəfdən, Şuşa Bəyannaməsi Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində integrasiya proseslərinə də əlavə impuls verir. Bu sənəd təkcə ikitərəfli münasibətləri deyil, bütövlükdə türk coğrafiyasında siyasi, iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin dərinləşməsinə təşviq edən tarixi sənəddir".

Deputat hesab edir ki, hazırkı beynəlxalq şəraitdə sənədin əhəmiyyətini artıran əsas amil onun həm də pre-

destək verir. Qlobal ticarət marşrutlarının yenidən formalaşdığı şəraitdə bu amilin əhəmiyyəti daha da artır.

Üçüncü istiqamət regional sabitliklə bağlıdır. Azərbaycan və Türkiyə son illərdə əməkdaşlığı yalnız hərbi sahədə deyil, diplomatik və iqtisadi müstəvidə də genişləndiriblər. Bu əməkdaşlığı Cənubi Qafqazda yeni realılıqların formalaşmasına və uzunmüddətli sülh təşəbbüslərinin dəstəklənməsinə xidmət edir. Xüsusilə Azərbaycan-Ermənistan normallaş-

ventiv xarakter daşmasıdır. Yeni Şuşa Bəyannaməsi yalnız hər hansı böhran yaranandan sonra reaksiya vermək üçün deyil, mümkün risklərin qarşısını almaq, regional balansı qorumaq və strateji koordinasiyanı təmin etmək üçün yaradılmış mexanizmdir: "Dünyada, regionda geosiyasi qeyri-müəyyənliyin artdığı indiki mərhələdə onun strateji əhəmiyyəti əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha da yüksəlib".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

ABŞ-İran razılaşması Bakı neftini "vurdu"

Əsrin sövdələşməsi, yoxsa müvəqqəti atəşkəs?

İran və ABŞ arasında əldə olunan razılaşmanın əhəmiyyəti ilə bağlı müzakirələr davam edir. Bəzi ekspertlər iyunun 19-da imzalanaçaq anlaşmanı tərəflər arasında müvəqqəti atəşkəs kimi qiymətləndirsə də, digərləri Vaşinqtonun geri addım atdığını və Tehranın diplomatik üstünlük qazandığını deyir.

Ayna.az yazır ki, İran üçün müqavilənin şərtləri sadəcə bir uğur deyil, həm də ayətullah rejimini həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq səviyyədə legitimləşdirən böyük bir qələbədir: "Dondurulmuş 24 milyard dollarlıq aktivlərə çıxış əldə etmək və Amerika dəniz blokadasının dərhal ləğvi Tehranı böyük iqtisadi nəfəs verir. Bir vaxtlar Barak Obamanın nüvə müqaviləsinə pozan Trampın indi Hörmüz boğazını açmaq üçün görünməmiş güzəştlərə getməsi İran təbliğatı tərəfindən Qərbin şüa dövlətinin möhkəmliyinə təslim olması kimi təqdim olunur. Bir neçə ay əvvəl Amerika bombardmanı altında imicini xilas edərək və xəyal edə bilməyəcəyi resurslar qazanaraq İran

qanuni iqtisadi sahəyə qayıdır.

Sülh sazişindən sonra Tehranın gərginliyi artımağa dayandıracağına və aqressiv regional siyasətindən imtina edəcəyinə ümid etmək sadəlövlüliyin zirvəsi olardı. İran rejimi İslam inqilabının ixracı və "müqavimət oxu"nu saxlamaq konsepsiyasına kökündən bağlıdır və heç bir maliyyə inyeksiyası bu ideoloji

doktrinanı dəyişdirə bilməz. Üstəlik, mövcud memorandumdan raket və pilotsuz təyyarə proqramlarının çıxarılması İranı əsas ənənəvi silahı ilə təmin edir. Neft satışından əldə edilən milyardlar mülki sektora deyil, hərbi-sənaye kompleksinin dərin modernləşdirilməsinə və Livan, İraq və Yəmənəki batmış proksi qrupların gizli şəkildə yenidən təchiz edilməsinə

yönləndiriləcək ki, onlar da yalnız 60 günlük texniki danışıqlar müddətində sakit qalacaq.

İranın ənənəvi olaraq Cənubi Qafqazdakı geosiyasi maraqlarına mövcud təhlükə kimi baxdığı Zəngəzur dəhlizi pərdəarxası danışıqlarda mühüm yer tuturdu. Azərbaycan və Türkiyənin bu dəhliz üzərində suveren nəzarət əldə etməsi

halında İranın Ermənistanla əlaqəsinin kəsilməsi Tehranı Rusiya və Avropaya birbaşa tranzit çıxışından məhrum edəcək və onu türk mənşəsinə sıxışdıracaqdı. Sazişin hazırlanması zamanı amerikalılar İrana "bunda sənənin nə işi var?" kimi ultimatumlar verməkdən çəkildilər. Bunun əvəzinə, onlar bu mərkəzdən sövdələşmə vasitəsi kimi istifadə etməyi üstün tutdular.

İranın ABŞ və müttəfiqlərindən fantastik 300 milyard dollarlıq infrastruktur yenidənqurma planı təqdim etməsinə gözləyən həddindən artıq maliyyə tələbləri müqaviləyə uzunmüddətli riayət etməyin qeyri-real təbiətini ortaya qoyur. Aydın ki, nə ABŞ Konqresi, nə də Avropa paytaxtları rəsmi olaraq terrorizmin sponsoru kimi təyin olunmuş bir ölkəyə heç vaxt təminat ödəməyə razı olmayacaqlar ki, bu da qaçılmaz olaraq son mərhələdə müqavilənin pozulmasına səbəb olacaq. Nüvə Silahlarının Yayılması Müqaviləsinə ciddi

yoxlama mexanizmləri olmadan və sentrifuqların sökülməsi olmadan qayıtmaqla bağlı qeyri-müəyyən dil İrana sadəcə möhkəmləndirilmiş yeraltı bunkerlərdə gizli şəkildə nüvə inkişafını tamamlamaq üçün vaxt verir.

Nəticədə, yeni İsveçrə razılaşması Yaxın Şərqə çoxdan gözlənilən və davamlı bir sülh gətirə bilmir, yalnız müvəqqəti taktiki atəşkəs rolunu oynayır. Tramp ABŞ daxilində İsrailpərəst lobbı və respublikaçıların güclü təzyiqi ilə üzleşən kimi və İran kəşfiyyatı dirçələ "Hizbullah" vasitəsilə hibrid əməliyyatları bərpa edən kimi bu kövrək razılaşma dərhal pozulacaq. Bu sənəd regionun heç bir fundamental problemini həll etmir: sadəcə qaçılmaz partlayışı təxirə salır və İsrailə güclənmiş, maliyyə cəhətdən güclü İran arasında növbəti müharibə mərhələsinin daha geniş və dağıdıcı olacağını təmin edir".

Sonda qeyd edək ki, razılaşma hazırda neft bazarlarında ciddi çaxalanma yaradıb. Bakı nefti 80 dollara düşüb. Ekspertlərə görə, belə şəraitdə Brent neftinin qiyməti 65-70 dollar səviyyəsinə qədər geriləyə bilər.

□ "Yeni Müsavat"

Türkmen lideri Azərbaycana gətirən səbəblər - "Taliban" da var...

Sərdar Berdiməhəmmədovun Bakıda müzakirə edəcəyi mövzular genişdir

"Türkmenistan prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfəri nəzərdə tutulur". Türkmenistanın ölkəmizdəki səfiri Qurbanməmmət Elyasov bildirib ki, səfər çərçivəsində bir sıra sənədlərin imzalanması gözlənilir. Bu sənədlər iki ölkə arasında əməkdaşlığın daha da genişlənməsinə və ikitərəfli münasibətlərin inkişafına mühüm töhfə verəcək.

Səfərlə bağlı maraqlı iddialar var. Belə ki, Türkmenistan Əfqanıstandan keçəcək iddialı TAPI qaz kəməri layihəsini işə salmaqda çətinliklərlə üzləşir. Xüsusilə Əfqanıstandakı "Taliban" hökuməti qaz kəmərinin bu ölkədən keçəcək hissəsinə təhlükəsizlik qərantiyası vermir. O cümlədən Pakistan və Hindistan arasındakı münasibətlər də kəməre böyük risklər yaradır. İkinci risk Azərbaycanın yaxın strateji müttəfiqi Pakistandır. Pakistan hissəsi olmadan TAPI mənasızdır. Amma çətinliklərə baxmayaraq, hazırda kəmərin tikintisi üçün ciddi tikinti işi gedir. Materiallar təminat zəncirində Ələt limanı da iştirak edir.

Bakıda müzakirəsi gözlənilən daha bir aktual mövzu Azərbaycanın da ciddi önəm verdiyi Orta dəhlizlə bağlıdır. Məlumatlara görə, Aşqabad Türkmenistan qazının Transxəzər boru kəməri ilə ixracına isti baxmır.

Rusiya mediası yazırdı ki, Türkmenistan bu ayın əvvəlində Bakıda keçirilən neft-qaz sektorundakı aparıcı investorların iştirak etdiyi Enerji Həftəsinə də aşağı səviyyəli nümayəndə heyəti göndərüb. O da iddia olunur ki, Türkmenistan hakimiyyəti son zamanlar Orta dəhlizlə bağlı bütün əsaslı müzakirələrə və danışıqlara laqeyd yanaşır. Bəllidir ki, Rusiya Transxəzər layihəsini Xəzərin ekologiyası bəhanəsi ilə illərdir əngəlləyir, çünki Türkmenistan qazının Avropaya çıxması Moskvanın rəqabət gücünü zəiflədir. Bundan əlavə, Aşqabad uzun illər ərzində qaz ixracında əsasən Çindən asılı model formalaşdırıb. Hazırda Türkmenistan qazının böyük hissəsi Çin bazarına yönəlir və Pekin ölkənin enerji sektorunda ən böyük tərəfdaşlardan biridir. Belə şəraitdə alternativ marşrutların sürətlə inkişaf etdirilməsi Çinlə mövcud enerji balansına təsir göstərə bilər.

Azərbaycanın "Taliban"la münasibətləri əsasən pragmatik və diplomatik xarakter daşıyır. Bakı "Taliban"ı rəsmi olaraq tanımasa da, "Taliban"ın hakimiyyəti altında olan Əfqanıstanla əlaqələri davam etdirir. 2024-cü ildə Azərbaycan Kabilədəki sə-

firliyinin fəaliyyətini bərpa edib və səfir İlham Məmmədov etimadnaməsini "Taliban"ın xarici işlər naziri Əmir Xan Mütəqiyə təqdim edib. Əlaqələrin inkişafında iqtisadi əməkdaşlıq, tranzit layihələri və regional təhlükəsizlik məsələləri mühüm rol oynayır. Azərbaycan həmçinin Əfqanıstanla tarixi dostluq münasibətlərini və beynəlxalq təşkilatlarda qarşılıqlı dəstəyi nəzərə alır.

Azərbaycan Əfqanıstan hökumətini, "Taliban" hökumətini qaz kəmərinin bu ölkədən keçəcək hissəsinə təhlükəsizlik qərantiyası verməsi üçün razı sala bilərmi?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Sərdar Berdiməhəmmədovun səfərində TAPI layihəsi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi ilə yanaşı digər mühüm məsələlərin danışıqlar mövzusu olacağı şübhəsizdir: "Türkmenistanla Azərbaycan arasında iqtisadi əlaqələrin, enerji məsələləri ilə bağlı əlaqələrin perspektivləri ilə bağlı yəqin ki, müzakirələr aparılacaq. Eyni zamanda Türkmenistanın Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə münasibətlərində müşahidə olunan müəyyən mənfi nüansların da prezidentin Ba-

ki səfəri zamanı müzakirə mövzularından bir olacağı mümkündür.

O ki qaldı Azərbaycanın "Taliban" hökumətini qaz kəmərinin bu ölkədən keçəcək hissəsinə təhlükəsizlik qərantiyası verməsi üçün razı sala biləcəyi məsələsinə, Aşqabadın Bakıdan bu işdə dəstək xahiş etməsi gözləniləndir. Nəzəri baxımdan Azərbaycanın bu istiqamətdə müəyyən təsir imkanları var, lakin Bakının "Taliban"ı TAPI layihəsinə tam təhlükəsizlik zəmanəti verməyə razı salacağına bu gün üçün dəqiq söyləmək çətindir. Azərbaycan son illərdə Əfqanıstandakı de-fakto hakimiyyətlə pragmatik münasibətlər qurub. Kabilədə diplomatik fəaliyyətin bərpası, iqtisadi və nəqliyyat layihələri üzrə dialoq Bakıya müəyyən siyasi nüfuz qazandırır. Azərbaycan həm də regional əməkdaşlıq və tranzit layihələrinin tərəfdarı kimi çıxış edir. Bu baxımdan Bakı TAPI-nın region üçün iqtisadi faydalarını vurğulayaraq Taliban rəhbərliyi ilə danışıqlarda vasitəçi və ya təşviqədiçi rol oynaya bilər. Lakin əsas problem ondan ibarətdir ki, təhlükəsizlik zəmanəti yalnız siyasi bəyanatla həll olunmur. TAPI-nın Əfqanıstan hissəsi yüzlərlə kilometr ərazidən keçir və müxtəlif silahlı qrupların fəaliyyət göstərdiyi bölgələri əhatə edir. "Taliban"ın özü kəməri dəstəklədiyini bəyan etsə belə, onun bütün marşrut boyunca uzunmüddətli təhlükəsizliyi təmin etmək qabiliyyəti beynəlxalq investorlar tərəfindən hələ də sual altında qiymətləndirilir".

Politoloq qeyd etdi ki,

Azərbaycan nümayəndə heyəti Daşkəndə niyə gedib?

Daşkənddə V Beynəlxalq İnvestisiya Forumu - "TIIF-2026" işə başlayıb.

Bu ilki forum rekordlar qırmağa hazırlaşır: tədbirdə iştirak edən şirkətlərin və maliyyə qurumlarının ümumi aktivləri 42 trilyon dollar və ya qlobal ümumi daxili məhsulun təxminən 38 faizini təşkil edir. Ekspertlərin hesablamalarına görə, "TIIF-2026" Mərkəzi Asiya tarixində ən böyük investisiya platformalarından biridir.

Tədbirdə iştirak etmək üçün Daşkəndə 100 ölkədən 3423 xarici təmsilçi, o cümlədən Azərbaycan nümayəndə heyəti gəlib. İştirakçıların ümumi sayı 8316 nəfəri keçərək forum üçün bütün zamanların rekordunu qırıb.

Üç gün ərzində Özbəkistanın paytaxtı kapital, beynəlxalq biznes və əsas investisiya qərarları üçün qlobal mərkəzə çevriləcək.

Forumda aparıcı qlobal maliyyə bazarı şirkətlərinin - "BlackRock", "JPMorgan Chase", "Citibank", "Visa", "Franklin Templeton", "Standard Chartered", "Rothschild & Co" və London Fond Birjası Qrupunun rəhbərləri, eləcə də "Meta" bp, "Masdar", "ACWA Power", "Airbus", "Mitsubishi Heavy Industries", "DP World" və digər transmilli korporasiyalar da daxil olmaqla enerji, texnologiya və sənaye sektorlarının nümayəndələri iştirak edirlər.

Forum "İnvestisiya davamlılığı: Yeni sərhədlər, yeni tərəfdaşlıqlar" devizi altında keçirilir. Proqramda geologiya, vacib xammal, yaşıl enerji, süni intellekt, nəqliyyat və logistika infrastrukturunu, sənaye əməkdaşlığı və rəqəmsal iqtisadiyyat mövzularında müzakirələr daxildir. Körfəz, Avropa və Asianın ən böyük suveren sərvət fondlarını əhatə edən yeni investisiya müqavilələrinin müzakirəsinə xüsusi diqqət yetiriləcək.

"TIIF 2026" qlobal medianın diqqət mərkəzindədir. Forumu işıqlandırmaq üçün 41 ölkədən 209 xarici jurnalist akkreditə olunub. "Bloomberg", "Reuters", "BBC News", "Euronews", "Nikkei", CGTN və TRT kimi beynəlxalq media orqanları Daşkənddən canlı reportajlar yayımlayır.

Ekspertlər hesab edir ki, forum zamanı imzalanan əsas sənədlər və investisiya müqavilələri Özbəkistan iqtisadiyyatının daha da inkişafına güclü təkan verəcək.

digər tərəfdən, TAPI-nın qarşısındakı yeganə maneə Əfqanıstan deyil. Layihənin kommersiya gəlirliliyinə Pakistan-Hindistan münasibətləri də ciddi təsir göstərir: "İki nüvə dövləti arasında gərginliklər kəmərin son istehlak bazarı olan Hindistana qaz nəqlini risk altına sala bilər. Bu işə investorların ehtiyatlı davranmasına səbəb olur. Azərbaycanın marağı daha çox regional nəqliyyat və enerji əlaqələrinin genişlənməsi, həmçinin Orta dəhlizin gücləndirilməsi ilə bağlıdır. Əgər Bakı "Taliban"la dialoq vasitəsilə TAPI üzrə müəyyən etimad

mühiyyət yarada bilsə, bu layihənin irəliləməsinə kömək edə bilər. Ancaq yekun təhlükəsizlik təminatı və layihənin taleyi əsasən "Taliban" hakimiyyətinin real nəzarət imkanlarından, Pakistan-Hindistan münasibətlərindən və investorların risk qiymətləndirməsindən asılı olacaq. Ona görə də Azərbaycan "Taliban"ı təhlükəsizlik zəmanəti verməyə təşviq edə və bu istiqamətdə diplomatik rol oynaya bilər, lakin layihənin uğuru daha geniş regional siyasi və təhlükəsizlik amillərindən asılıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Polşa anti-Azərbaycan təbliğatının mərkəzlərindən birinə çevrilib. Minval.info xəbər verir ki, baş nazir Tuskun komandası Bakını nüfuzdan salmaq, enerji mövqeyini sarsıtmaq və Türkiyə-Azərbaycan ittifaqına qarşı məqsədyönlü və sistemli kampaniya aparır.

Bundan əvvəlki hökuməti dövründə Azərbaycan və Polşa arasında münasibətlər strateji əməkdaşlıq səviyyəsinə qaldırılmışdı, indi isə Tuskun liberalı əldə edilən nəticələri bir neçə ay ərzində məhv ediblər. Bu gün Polşa Avropa Birliyi daxilində anti-Azərbaycan xəttinin ən fəal tərəfdarlarından biridir və burada Bakının maraqları sistemli şəkildə bloklanır və ya təhrif olunur.

Polşa dövlət televiziyası TVP, VT Sakartvelo News və VT Ermənistanda xüsusi bürolar yaradıb. Bunlar formal olaraq "Rusiya dezinformasiyasına" qarşı mübarizə aparmaq üçün bir vasitə kimi təqdim olunsada, məqsəd fərqlidir. Əslində Varşava Ermənistanı yeni "forpostu" kimi mövqeyini gücləndirmək, Azərbaycanın isə enerji rolunu zəiflətmək niyyəti güdür. Tuskun liberal Polşası qəsdən anti-Azərbaycan narrativlərini təbliğ edir və Bakının bölgədəki təsirini zəiflətmək üçün çalışır.

Belə ki, liberal Polşa mediası, əsasən "Gazeta Wyborcza", Azərbaycana qarşı əsassız ittihamlarla müntəzəm olaraq materiallar dərc edir. Donald Tusk və Nikol Paşinyan arasındakı isti, demək olar ki, nümayişkarənə münasibətlər xüsusilə diqqət çəkir. Tərəflər hərbi əməkdaşlığı gücləndirir, yaxın gələcəkdə Varşavada Ermənistan hərbi attaşesinin ofisini açmaq barədə isə razılığa gəliblər.

Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a dedi ki, Bakı və Varşava arasında qurulan strateji tərəfdaşlıq platforması məhz Donald Tuskun iqtidara gəlişi

osiyasi maraqlara əsaslanır. Varşava Ermənistanı bölgədə yeni "Qərb dayağı" kimi formalaşdırmağa çalışır və bu proses istər-istəməz Azərbaycanın maraqları ilə toqquşur. Yeni liberal hökumət Ermənistanla hərbi-texniki əməkdaşlığı genişləndirir, müdafiə sahəsində təcrübə mübadiləsini artırır, Varşavada Ermənistan hərbi attaşesi ofisinin açılmasına hazırlaşır. Eyni zamanda Polşa dövlət mediası Ermənistan və Gürcüstan auditoriyasına yönəlik yeni informasiya platformaları qurur. Yeni Polşa Ermənistanla münasibətləri, sadəcə, diplomatik səviyyədə saxlamır, onu sistemli şəkildə təhlükəsizlik və media müstəvisinə daşıyır.

Sual olunur: Polşa doğrudanmı Azərbaycana qarşı ayrıca cəbhə açır, yoxsa Ermənistanı

yaya dəstək" adı ilə izah edilə bilməz. Lakin Polşa üçün seçim aydın olmalıdır. Ya Cənubi Qafqazda balanslı və pragmatik tərəfdaş kimi qalacaq, ya da Ermənistan üzərindən qurulan birtərəfli siyasətin məsuliyyətini daşıyacaq. Azərbaycanla münasibətləri qurban vermək Varşava üçün nə siyasəti, nə iqtisadi, nə də təhlükəsizlik baxımından ağıllı seçimdir. Bu gün Polşanın davranışı həm də onu göstərir ki, Avropada anti-Azərbaycan xətti yalnız Parislə məhdudlaşmır. Bu xətt müxtəlif paytaxtlarda fərqli adlarla, fərqli alətlərlə davam etdirilir. Bəzən insan hüquqları adı ilə, bəzən media layihələri ilə, bəzən hərbi əməkdaşlıq paketləri ilə. Əslində isə Azərbaycanın bölgədə yaratdığı yeni realıq bəzilərinə narahat

Avropada yeni anti-Azərbaycan ölkə - niyə Tusk...

Ekspertlər hesab edir ki, yeni baş nazirin hakimiyyətə gəlişindən sonra Polşanın xarici siyasət kursunda ölkəmizə münasibətdə müşahidə olunan dəyişikliklər təsadüfi deyil

ilə ciddi təhdidə məruz qalmaqdadır: "Daha dəqiq desək, görülməyən odur ki, Tusk administrasiyası müstəqil xarici siyasət xəttindən imtina edərək, rəsmi Varşavanı kollektiv Qərbin, xüsusən də Brüssel və Parisin Cənubi Qafqaz strategiyasının kor-koranə icraçısına çevirir. Avropa İttifaqı daxilində Bakının maraqlarını bloklamaq cəhdləri də Polşanın öz milli maraqlarından yox, Tuskun liberal qanadının qlobal mərkəzlərə yarımaq limitindən irəli gəlir. Polşanın aparcı liberal mediasının Azərbaycana qarşı "insan hüquqları" ittihamlarını tirajlaması da bu mənada klassik Qərb riyakarlığıdır. "Rusiya dezinformasiyası ilə mübarizə" adı altında quru-

lan bu şəbəkənin fəaliyyəti realıqda Azərbaycanın Avropadakı enerji rolunu zəiflətmək və Bakı-Ankara xəttinə qarşı informasiya cəbhəsi açmaq məqsədi güdməklə bərabər, həm də diqqəti Polşanın özündə-ölkə daxilində sürətlə artan antisemitizm, ksenofobiya və miqrant düşüncəsinə dəyişdirir.

Lakin Polşanın Ermənistanın "Qərbperəst isteklərini" dəstəkləməsi ritorikası fonunda unudulur ki, Ermənistan hələ də Rusiyanın rəhbərlik etdiyi KTMT-nin de-yure üzvüdür və onun sərhədlərini Rusiya hərbiçiləri qoruyur.

Təbii ki, Polşanın bu uğur-

suz kampaniyası Azərbaycanın regionda hərbi-siyasi yolla formalaşdırdığı geosiyasi status-kvonu dəyişmək iqtidarında deyil. Prezident İlham Əliyevin formalaşdırdığı realıqlar və Şuşa Bəyannaməsi ilə möhürlənmiş Azərbaycan-Türkiyə ittifaqı o qədər möhkəmdir ki, Tusk və Paşinyanın Varşavadakı hərbi-siyasi oyunları bu monolit güc qarşısında sadəcə fiaskoya məhkumdur. Bunu anlamamaq isə Varşavanın siyasi savadsızlığı və regionun realıqlarından bixəbərliliyindən irəli gəlir".

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, son aylarda Polşanın Cənubi Qafqaz siyasətində açıq dəyişiklik görünür: "Bu dəyişiklik yeni, daha dərin ge-

tanı Qərbə bağlamaq istəyərkən avtomatik olaraq Azərbaycanla qarşı-qarşıya gəlir? Düşünürəm ki, Polşa hələlik Azərbaycanla bütün körpüləri yandırmaq istəmir. Çünki Azərbaycan Avropa üçün enerji, nəqliyyat və təhlükəsizlik baxımından ciddi aktordur. Varşava da bunu yaxşı anlayır. Amma Polşanın Ermənistan xətti obyektiv olaraq Azərbaycanın maraqları ilə toqquşur. Çünki Ermənistanı hərbi və siyasi baxımdan gücləndirmək regionda hərbi balans pozmaq, revanşist daireləri ruhlandırmaq və sülh prosesinə əlavə təzyiq yaratmaq üçün istifadə olunarsa, bu artıq regional sabitliyə xidmət etmir. Bu hal, özlüyündə "demokrati-

edir. Azərbaycan isə bu realıqı nə şüurla, nə kampaniya ilə, nə də kənar təzyiqlə əldə edib. Azərbaycan bu realıqı siyasi iradə, hərbi güc, diplomatik çeviklik və regional liderliklə formalaşdırıb. Ona görə də bu realıqı dəyişmək istəyənlər əvvəlcə Cənubi Qafqazın yeni güc balansını düzgün oxumalıdır. Polşa da başa düşməlidir ki, Cənubi Qafqaz Ukrayna deyil, Belarus deyil, Moldova deyil. Bu regionun öz realıqı var. Azərbaycan burada artıq kənardan idarə olunan proseslərin obyektinə çevrilən ölkə deyil. Azərbaycan bölgədə yeni realıq yaradan əsas gücdür".

Q Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

ABŞ-nin Azərbaycandakı 12-ci səfiri nə vaxt gəlir?

Metyu Brayza hesab edir ki, Aldenin etnik mənşəyinin erməni olması əhəmiyyətsizdir

Donald Tramp ABŞ-nin Azərbaycandakı yeni səfiri vəzifəsinə Virjiniya ştatından olan Aleksandr Aldenin namizədliyini irəli sürüb. Ağ Evin yeni səfir namizədliyi müəyyən müzakirələrə səbəb olub. Belə ki, "Ermənistanın səsi" nəşri onun erməni əsilli olduğunu iddia edib. Aldenin valideynlərinin Amerikaya qaçan sovet siyasi mühacirləri olduğu deyilir.

ABŞ Milli Təhlükəsizlik Şurasının Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə keçmiş direktoru, sabiq səfir Metyu Brayza hesab edir ki, Aldenin etnik mənşəyinin Ermənistan və ya başqa bir ölkəyə aid olub-olmaması tamamilə əhəmiyyətsizdir: "Mənəm Azərbaycana səfir vəzifəsinə namizədliyim Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) tərəfindən ləngidil-

dikdə, bu, bir çox amerikalı və mənim üçün təhqiramiz idi. Onlar həyat yoldaşım Türkiyədə anadan olduğuna görə Ermənistanla qarşı-qarşıya olacağımı iddia etdilər. Bu, Amerikalı dövlət qulluqçularının ölkələrinə necə xidmət etdiyinə o qədər primitiv və cəfəng bir yanaşmadır ki, hesab edə bilməyən, cənab Aldenə qarşı etnik erməni əlaqələrinin olub-ol-

mamasından asılı olmayaraq, eyni cür davranılmamalıdır. Bu, tamamilə əhəmiyyətsizdir.

Əslində ailəsində bəlkə də Cənubi Qafqazın hansısa bölgəsi ilə müəyyən bir əlaqənin olması müsbət haldır, çünki bu, ümid edirəm ki, onun bu əhəmiyyətli bölgə üçün vacib olan tarixi, siyasi və iqtisadi amillər barədə müəyyən məlumat və həssaslığa malik olması deməkdir". (Globalinfo.az)

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra ölkədə ABŞ-ni 11 səfir təmsil edib. 1992-1993-cü illərdə Riçard Mayls, 1994-1997-ci illərdə Riçard Kozlariç, 1997-2000-ci illərdə Stenli Eskudero səfir olub.

2000-2003-cü illərdə Ross Uilson, 2003-2006-cı illərdə Riçard Harniş, 2006-2009-cu illərdə Enn Dörsi səfir postunu tutub.

Qalan səfirlər bunlardır: Metyu Brayza (2011-2012-ci illər), Riçard Morninqstar (2012-2014-cü illər), Robert Sekuta (2015-2018-ci illər), Li Litzenberqer (2019-2022-ci illər), Mark Libbi (2024-cü il). Aleksandr Alden sayca 12-ci səfirdir.

...Biz futbolu izləyəndən (1998 mundialı) FİFA-nın prezidenti postunda Cozef Blatteri görmüşdük. Bir suyu Azərbaycanın mərhum eks-prezidenti Ayaz Mütəllibova, bir suyu da Türkiyənin sabiq dövlət başçısı Süleyman Dəmirələ oxşayan Blatter nədənsə adama doğma gəlirdi. Ona görə də FİFA-nın hazırkı prezidenti Canni İnfantinoya öyrəsmək və ya onu qəbul etmək hələ çətindir, bir növ adama yovuşmur.

İki İsveçrəlinin "diktaturası"

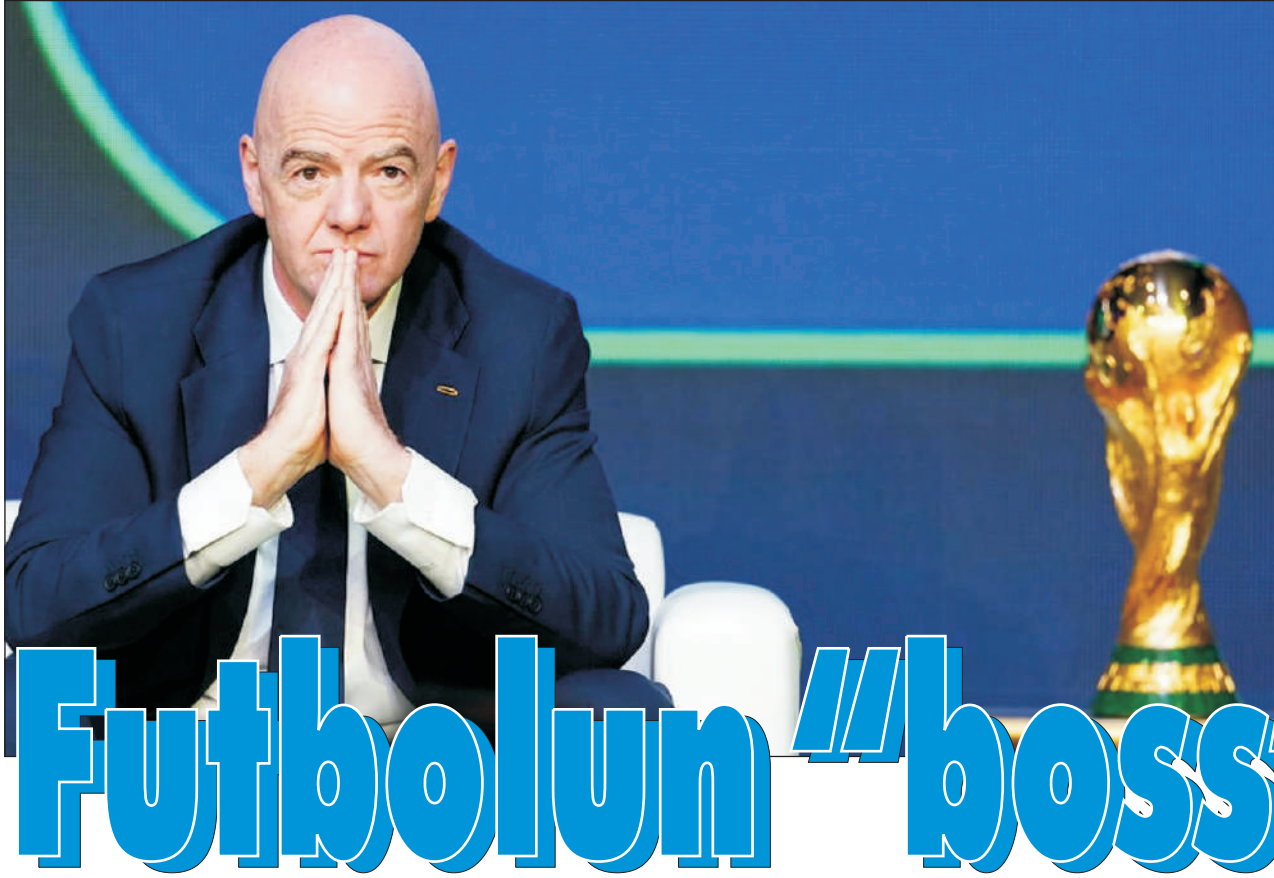
Amma çox mübhəm dətəldir ki, həm Blatter, həm də İnfantino İsveçrədə doğulublar. Sadəcə, Blatter kökəncə alman-isveçrəli etnik mənsubiyyətə sahibdir, İnfantino isə mənşəcə italyandır. Bununla belə, dünya futbolunun ən üst qurumu olan FİFA-ya 1998-ci ildən bəri "saatlar ölkəsi"ndə doğulanlar prezidentlik edirlər. Yəni nə futbolun vətəni olan İngiltərə, nə də futbolçu "zavodu" olan Braziliyadan kimsə FİFA-ya rəhbərlik edir. Görünür, İsveçrədə doğulanlar işlərində saat kimi dəqiqdirlər. Hərçənd Blatter haqda bunu söyləmək çətindir, çünki adı korrupsiya qalmaqallarında hallanmışdı. İnfantino isə hələlik təmiz reputasiya ilə yadda qalmaqdadır. Halbuki italyalıların korrupsiyaya bulaşmamasının özü də bir möcüzədir.

Hər halda, hələ mundial başlamazdan əvvəl - mayın 1-də yayılan xəbərlərdə deyilirdi ki, İnfantino təşkilatın rəhbəri postuna növbəti seçkilərdə iştirak etmək niyyətindədir. Yeni bu gedişlə FİFA yenə isveçrəlinin rəhbərliyi altında olacaq. Hazırda onun ölkəsi isə mundiala o qədər də uğurlu başlamayıb. İsveçrə Qəterlə oyunundan 1:1 hesabı ilə ayrılıb. Lakin hər şeydən ümdə olan bu möhtəşəm yarışın, futbol bayramının ən yüksək səviyyədə keçirilməsidir. Buna da təkcə ABŞ, Kanada və Meksika deyil, İnfantino ilə komandası cavabdehdir. Bəs futbol dünyasının "boss"u kimdir? Bu yerə necə gəlib çıxıb?

Qaçqın uşaq, ərəblərin və Putinin sevimlisi

Covani İnfantino 23 mart 1970-ci ildə İsveçrədə anadan olub. İtaliyanın Kalabriya və Lombardiya bölgələrindən olan italyan mühacir valideynlərinin oğludur. O, evlilik yolu ilə Livan vətəndaşlığını alıb, həmçinin İsveçrə, İtaliya vətəndaşıdır.

İnfantino livanlı Lena ilə Əşqarla evlidir. Cütlüyün dörd övladı var. 2021-ci ilin oktyabr ayından o, həm də Dohada, Qəterdə vaxt keçirib, burada ev kirayələyib. 25 noyabr 2025-ci ildə İnfantino Livan Prezidenti Cozef Aun və Livan Futbol Assosiasiyasının Prezidenti Haşim Heydərlə görüşdən sonra Livan vətəndaşlığı əldə etmə prosesinə başlanıb.

Futbolun "boss"u

İnfantino kimdir?

FİFA-ya ardıcıl üçüncü mundialdır vəsiqə qazana bilməyən İtaliyadan olan miqrantın oğlu rəhbərlik edir; Covanni ərəb dünyasına tərəf "yığılıb" - qadın amili, yoxsa...

16 fevral 2026-cı ildə Livan vətəndaşı olub.

Livan qanunlarına əsasən, qadınların öz vətəndaşlıqlarını əcnəbi ərəblərə və uşaqlarına verməsi, ümumiyyətlə, qadağandır, bu da İnfantonun işini Livan prezidentinin müstəsna səlahiyyətinə çevirmişdi. O, Frayburq Universitetində hüquq təhsili alıb. Fransız, alman və italyan dillərində danışır, həmçinin ərəb, ingilis, portuqal və ispan dillərində bilir.

2000-ci ildə UEFA ilə işləməyə başlayıb və UEFA-nın Hüquqi İşlər direktoru olub. 2004-ün yanvarında Klubu Lisenziyalasdırma Şöbəsinə təyin olunub. 26 fevral 2016-cı ildə o, 3 il müddətinə FİFA prezidenti seçilib. 2019 və 2023-cü illərdə isə alternativsiz şəkildə yenidən seçilib. Onu futbol fəaliyyətindən 6 illik uzaqlaşdırılması səbəbindən seçkilərə buraxılmayan Mişel Platininin "sağ əli" də adlandırılır.

FİFA prezidenti kimi o, Rusiyada keçirilən 2018-ci il futbol üzrə dünya çempionatına nəzarət edib və buna görə prezident Vladimir Putinin ona verdiyi "Dostluq" ordenini qəbul edib. O, Qəterdə keçirilən dünya kubokuna da nəzarət edib və bu müddət ərzində bu ərəb ölkəsi haqda insan haqları ilə

bağlı mübahisələri müdafiə edib və ya tənqidləri minimuma endirib. Ən əsası, Səudiyyə Ərəbistanının 2034-cü ildə mundiala ev sahibi kimi seçilməsində mühüm rol oynayıb. Çünki o, Səudiyyə Ərəbistanının təklifini müdafiə edib və ev sahibliyi hüququna məhdudiyyət qoyub, bu da potensial rəqib təkliflərinin sayını azaldıb.

İranlı qadınların sevimlisi

Hələ 2017-ci ildə İnfantino Birləşmiş Ştatların əksəriyyəti müsəlman olan bir neçə ölkəyə səyahət qadağasını tənqid edib. O, "FİFA yarışlarına gəlinə, dünya çempionatına vəsiqə qazanan istənilən komandanın, o cümlədən həmin komandanın tərəfdarlarının və rəsmilərinin ölkəyə girişi olmalıdır, əks halda dünya kuboku yoxdur. Bu, göz qabağındadır", - deyər sərt bəyanat verib.

Müsəlman dünyasında futbol üçün çalışan İnfantino, demə, İranda qadınların stadionla buraxılmasına icazə verilməsinin "memarı" olmuş. İslam inqilabından sonra kişi komandaları oynayan zaman qadınların stadionlara gəlməsi qadağan idi. İnfantino dəfələrlə İran Futbol Federasiyasına xəbərdarlıq etsə də, təsiri olmamışdı. Günün birində - 8 sentyabr

2019-cu ildə Səhər Xudayarı stadionu girməyə cəhd edir, lakin həbs olunduqdan sonra özünü yandırır. Bu, İranda insan haqları ilə bağlı daha bir dəhşətli faciə idi. Üstəlik, futbola görə...

"Bizim mövqeyimiz aydın və qətidir. İranda qadınların futbol stadionlarına buraxılması lazımdır", - İnfantino o zaman belə reaksiya vermişdi. Bu hadisədən sonra elə həmin il FİFA İranlı qadınları stadionlara gedə biləcəklərinə əmin edir. 10 oktyabr 2019-cu ildə artıq 3500-dən çox qadın Azadi stadionunda Kambocaya qarşı dünya çempionatının seçmə oyunu üçün iştirak etmişdi. Bununla da İnfantonu İranda azarkeş qadınların sevimlisi adlandırmaq olar.

Bundan başqa, İnfantino Qəterdə dünya çempionatının keçirilməsi ilə miqrantların hüquqları məsələsinə diqqət çəkib. Qəter ödənilməmiş maaşlar, həddindən artıq iş saatları təbii etmək, qeyri-qanuni işə götürmək və stadionların tikintisinə kömək edən işçilərin ölümündə ittiham olunub. Daha sonra İnfantino bildirib ki, miqrantlara iş və maaş verilib. FİFA prezidenti özünü "Qəterli, ərəb, afrikalı, gey, əlil və miqrant işçi kimi hiss etdiyini" bəyan edib.

Trampla qapalı görüş, maxinasıya...

Son mundiala gəlincə, 32 komandadan 48 komandaya qaldırılması ciddi skandal səbəb olur. 15 may 2025-ci ildə Asunsionda keçirilən FİFA-nın 75-ci Konqresi zamanı İnfantino Səudiyyə Ərəbistanı və Qəterdə ABŞ Prezidenti Donald Trampa görüşün nəticəsi olaraq tədbirə iki saat gec gəlib. Nəticədə UEFA rəhbərlərinin hamısı etiraz əlaməti olaraq meydanı tərk ediblər və İnfantonu siyasi maraqları futboldan üstün tutmaqda ittiham ediblər.

Yeri gəlmişkən, FİFA prezidentinin adı müxtəlif qaranlıq maliyyə əməliyyatlarında da hallanıb. İlk növbədə 2016-cı ilin iyul ayında İnfantino FİFA-nın Etika Komitəsinin təhqiqat palatası tərəfindən FİFA-nın etika kodeksinin pozulmasında şübhəli bilinərək sorğuya alınıb. İstintaq üç məsələ üzərində cəmlənmişdi: prezidentliyin ilk aylarında həyata keçirilən bir neçə uçuş, prezident ofisində işə götürmə prosesləri ilə bağlı insan resursları məsələləri və əmək münasibətlərini göstərən müqaviləni imzalamaqdan imtina etməsi.

Həmçinin FİFA tərəfindən vəsaitlərin qeyri-qanuni xərclənməsini təsvir edən sənəd sızdırsa da, nədənsə

qurumun xərcləri və idarəçiliyi araşdırılmayıb. Sənəddə iddia edilirdi ki, İnfantino FİFA-ya şəxsi xərclər, o cümlədən evindəki döşəklər üçün 8795 funt sterlinq, pilləli idman maşını üçün 6829 funt sterlinq, smokin üçün 1086 funt sterlinq, çiçəklər üçün 677 funt sterlinq və şəxsi paltarlar üçün 132 funt-sterlinq də daxil olmaqla FİFA-ya hesab ödəyib. Bundan əlavə, İnfantino FİFA-dan uzaqda olarkən ailəsi və müşavirləri üçün xarici sürücü tutmağı tələb edib.

İnfantonun 2018 və 2022-ci il dünya çempionatına ev sahibliyi edən ölkələrə

(Rusiya və Qəter) səfərləri ilə bağlı şəxsi təyyarələr təşkil etmişdilər. Amma İstintaq Palatası heç bir qanun pozuntusunun baş vermədiyini qənaətinə gəlib. "Bayern Münhen" klubunun sədri Karl-Heinz Rummenigge isə İnfantonu şəffaflıq, demokratiya və idarəetmə ilə bağlı vədlərini yerinə yetirmədiyinə görə tənqid edib.

2020-ci ilin iyulunda İnfantino İsveçrənin baş prokuroru Mişel Lauberlə gizli görüşdə ittiham edilib. Lauber FİFA ətrafında korrupsiya ilə bağlı apardığı araşdırma zamanı iclası ört-basdır etdiyi və nəzarətçilərə yalan dediyi barədə məhkəmənin qərarından sonra istefa verməyə hazır olduğunu deyib. Amma İnfantino özünü müdafiə edərək, İsveçrənin baş prokuroru ilə görüşməyi tamamilə qanuni adlandırıb. Göründüyü kimi, "sən siyasətlə məşğul olmasan, siyasət sənə məşğul olacaq" məşhur deyiminə uyğun olaraq, futbol bir idman olsa da, siyasət ona təsirini göstərir. Üstəlik, "dünyanı qadınlar idarə edir" fikri İnfantino haqda oxuyandan sonra daha da güclənir. Deməli, həm də futbolu qadınlar idarə edir, yoxsa Livan vətəndaşlığı üçün dəridən-qabıqdan çıxmaz, iki mundialı Qəter, Səudiyyəyə salmazdı...

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"ın redaktoru

Kürasaonun əcəb seyrangahı var

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Güman edirəm bu xəbərə haradasa rast gəlmisiniz, futbol üzrə dünya çempionatında Yeni Zelandiya və İran komandaları oynayanda Türkiyənin TRT telekanalının şərhçisi komik səhvi ilə yadda qalıb: komandaları qarışdırıb. Özü də nə az, nə çox, düz 4 dəqiqə! 4 dəqiqə ərzində bu kişi iranlıları zelandiyalıları, zelandiyalıları isə iranlıları kimi şərh edib. Nəhayət, yanlışını anlayanda, deyəsən, gec olub, artıq onu şərhçilikdən qovublar.

Halbuki yazığın çox da günahkar olduğunu söyləmək olmaz. Bu çempionatda kimin hansı yuvarın quşu, hansı çayın "yaşılbaş sonası" olduğu bəzən çətin başa düşülür. Məsələn, Avstraliya yığmasında bir zır italyan oynayırdı, hətta soyadı da İtalyano idi! Müğənlı İran üçün oynayırdı, "hollandiyalıları" Kürasao üçün. İspan oyunçu isə öz millisinə düşə bilmədiyindən hansısa başqa komandaya girmişdi, dəqiq yadımda qalmayıb. Ən "tragikomiya" İsveç-Tunis oyunundaydı, çünki Tunisin qapısına qol vuran "isveçlilərdən" biri elə əslən... tunisliydı. Özü də adam düz 2 qolu dədə-babalarının qapısına nalladı. Sanki valideynlərinin Aralıq dənizini rezin qayıqlarda üzüb keçməsinin (böyük ehtimalla) qisasını ana yurdundan alırdı.

Fransada vəziyyəti yazmağıma da, yəqin ehtiyac yoxdur, onu hamı, çoxdan bilir.

Bunlar hamısı dünyanın qloballaşmasının, sərhədlərin, klassik, milli dövlət anlayışlarının itməsinin əlamətidir. Hərçənd koronavirus davam edərkən bu nə toy-bayramdır, anlamırıq. Bizim Operativ Qərargahın qərarlarını heç nəzərə almırlar. İnşallah, bu çempionat üzündən virus yayılmaz, Tiflis qatarını güclə xoda salmışıq.

Dünya futbolunda bəzi yeni qaydalara keçən yazımda toxunmuşdum, bir qaydanı da əlavə şərh edim, çünki mütərəqqi qayda olduğunu düşünürəm. Bu, ağzı örtüb danışmaqla bağlı qaydadır. İndi oyunçular əlləri və ya geyimlə ağızlarını tutub danışsalar hakimin sərt cəzalarıyla (vərəqə və s.) üzleşirlər.

Vaxtında verilməli qərardır. Doğrudan da, ağız oxuma texnikası inkişaf etdiyi üçün məsafədən kimin nə dediyini "oxuyanlar" var, buna görə hətta məşqçilər oyunçulara göstəriş verəndə, hansısa oyun planlarını müzakirə edəndə əlləriylə ağızlarını gizlədirlər. Ancaq oyunun içərisində bundan sui-istifadə geniş yayılmışdı: oyunçular rəqibi və hakimi söyürdülər, əlləri ilə ağızlarını gizlədəndə isə söyüşü sübut etmək çətinləşirdi. (Bu məqamda ötən çempionatların birində Fransa-İtaliya oyununda Materazzi-nin Zidan-ın ana-bacısını söyməsi ehtimalı və ardınca gələn məşhur kəllə yada düşür. Hərçənd o vaxt, yanılmıramsa, Materazzi heç ağzını örtməyə ehtiyac duymamışdı). İndən belə kim söyürsə, zəhmət çəksin, açıq söysün. Altdan-altdan, tülkü kimi mırıldanmaq işə yaramır.

Əlbəttə, bunu söz azadlığına təhlükə kimi qiymətləndirmək, meydançada senzura cəhdi saymaq olar. Ancaq stadionda ictimai-siyasi diskussiya üçün çıxmırlar, orda məqsəd yalnız futbol oynamaqdır, topla qol vurmaqdır, kiminsə yaxın qahım-əqrəbalarını söyüşlə vurmaq deyildir. Görünür, yaxın perspektivdə FIFA nəzdində Mətbuat Şurası, media ombudsmanı tipində hansısa orqanların yaradılması zərurətə çevriləcəkdir. Bu işlərdə bəzi dünya dövlətlərinin müsbət təcrübəsindən yararlanmaq olar. Necə deyirlər, indi söz əlaqədar təşkilatlarıdır.

Sonda zəhmətkeşlərimizin "Azərbaycan niyə dünya çempionatında yoxdur, lakin Kürasao kimi cırtıdan ada dövləti var" tipli gülüməli suallarla özlərini yormağını artıq hesab edirəm. FIFA reytingində Azərbaycan 127-ci yerdədir, Kürasao isə 82. Kürasao-nun cəmi əhalisinin (158 min) təxminən bizim Bərdə qədər (156 min) olması da heç nəyi həll eləmir, ona qalsa bizim milli ada dövləti Maltaya belə uduzdu. Sadəcə, xaricilərə pasport verib "milli komanda" qurmaq lazımdır. Ondan sonra bir də gördün köhlənlərimiz Kürasoadə-filanda kişnəyir. Sənə başqa nə lazımdır?

Şair də elə təxminən bunu yazmışdır.

İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının Katibliyi Tehran və Vaşinqton arasında qarşılıqlı anlaşma memorandumunun rəsmi olaraq iyunun 19-da imzalanacağını bəyan edib. Müqavilənin imzalanması ehtimalı bütün regionu dəyişə bilər ki, bu da ilk növbədə Ermənistanı təsir edəcək. Məsələn, Ermənistanın step1.am nəşri yazır ki, anlaşmadan sonra "Tramp yolu" müqaviləsi ABŞ və İran arasında yeganə fiziki sərhəd ola bilər: "Rusiyanın bir aydır ki, Ermənistanın KTMT və AİB-lə bağlı mövqeyini netləşdirməsi ısrarı təsadüfi deyil. Moskvanı həll yolları axtarmağa məcbur edən Ermənistanın Aİ-yə hipotetik qoşulması deyil, İran-Amerika "sərhədinin" Ermənistan ərazisində yerləşdirilməsi ehtimalıdır. Moskva ABŞ-İran sərhədinin AİB ilə uyğunsuz olduğunu yaxşı başa düşür".

Moskvanın hələ Ermənistan seçkilərindən əvvəl AİB-dən çıxmaq üçün referendum tələb etməsinin əsl səbəbinə gəlincə, erməni nəşrinə görə, buna İran-Amerika sülhü kontekstində baxmaq lazımdır: "Çünki bu proses Rusiyanın regionda artıq oyunçuya çevrildiyini təsdiqləyir. O da qeyd olunur ki, xüsusilə Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın ayrıca "İstanbul Bəyannaməsi" imzalaması, Ermənistanın adının belə sənəddə çəkilməməsi İrəvanın bu prosesdə xüsusi söz sahibi olmadığını göstərir. Yəni ABŞ-İran barışıqından sonra Rusiyanın "Tramp marşrutu"na əngəl üçün İrəvana xüsusi təzyiqinin mənası qalmır.

Son zamanlar dünya və regional mediada belə bir fikir formalaşdırmağa çalışırdılar ki, ABŞ-İran müharibəsi və qarşıdurmasından sonra TRİPP layihəsi (Zəngəzur dəhlizi) sual altına düşüb. Hətta Ermənistanda Rusiyaya bağlı olan media bu haqda çox yazırdı. Bunu da dünyanın mediası tirajlayırdı ki, İran Zəngəzurdan keçəcək TRİPP layihəsinə qarşıdır və s. Əslində rəsmi Tehran əvvəllər də Zəngəzurdan keçəcək dəhlizə qarşı olduğunu bildirib. Tramp adına bu layihə elan edilmədən bu yolla bağlı İranın mövqeyi həddindən artıq sərt və mənasız olub. Çünki İrana bərbəş aidiyyəti olmayan bir yolun, yeni Zəngəzurdan keçməklə Naxçıvana, Azərbaycanla Türkiyə arasında birləşəcək növbəti xəttə qarşı cənub qonşumuz hər zaman əks mövqə sərgiləyib. Bununla bağlı daha açıq yazılar dərc edilirdi ki, İran buna imkan verməyəcək, rəsmi Tehran buna qarşıdır və s.

Yeri gəlmişkən, Azər-

ABŞ ilə İran Zəngəzurdə "həmsərhəd" oldu

Vaşinqton-Tehran barışıqından sonra Rusiyanın "Tramp marşrutu"na əngəl olmasının mənası varmı?

baycan tərəfində Zəngəzur dəhlizi üzrə işlər yekunlaşmaq üzrədir. Bu barədə iyunun əvvəlində Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulkadir Uraloğlu bildirib. Nazir deyib ki, Zəngəzur dəhlizi layihəsi üzrə işlər davam edir və Türkiyə öz hissesində tikintiyə başlayıb. O vurğulayıb ki, Türkiyə tərəfində 224 kilometrlik Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu dəmir yolu xəttinin tenderi keçirilib və işlərə start verilib, Naxçıvandakı təxminən 180 kilometrlik xətt üzrə də bu işlərin davam etdirilməsi planlaşdırılır. Uraloğlunun sözlərinə görə, layihədə əsas tamamlanmayan hissə Ermənistan ərazisindən keçən 41-43 kilometrlik Zəngəzur keçididir.

"Azərbaycan tərəfində də işlər yekunlaşmaq üzrədir, bəzi hissələr artıq tamamlanıb. Qalan 41-43 kilometrlik Zəngəzur keçididir, yeni Ermənistan ərazisindən keçən hissə. Bildiyiniz kimi, buna bəzən "Tramp marşrutu" da deyilir. Orada ABŞ və Azərbaycanın razılığı ilə prosesin başlamasını gözləyirik", - Uraloğlu qeyd edib. Nazir əlavə edib ki, layihə başa çatdıqdan sonra ümumilikdə 860 kilometrlik nəqliyyat xətti işlək vəziyyətə gətiriləcək və bu, Türkiyə ilə Türk dünyası və Mərkəzi Asiya arasında daha qısa bağlantı yaradacaq.

Deputat Elşad Musayev hesab edir ki, regionda balans tez-tez pozulur. Onun qənaətinə görə, buna baxmayaraq, baş verənlərin Azərbaycanı faydasını təhlil etmək lazımdır. E.Musayev bildirib ki,

"Tramp yolu" adlandırılan logistika bütün tərəflərin marağındadır: "Əslində konflikt və rəqabəti kənara qoyaraq bu marşrutdan hamı istifadə edə bilər. Rusiya da dəhlizdən faydalana bilər. Ümumiyyətlə, bunun əleyhinə də deyil, sadəcə, öz nəzarətində görmək istəyirdi. Ancaq dəhlizə kontrol etməsi üçün çox gecdir".

Deputatın fikrincə, ABŞ-İran razılaşması kövrəkdir, anlaşma hər an pozula bilər: "Hətta bu sənədin imzalanacağına şübhə ilə yanaşanlar var. Xüsusən də İsrailə güvən yoxdur və atəşkəsin pozulması riski mövcuddur. Ona görə də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələdə müəkkəb vəziyyətin davam etməsi gözləniləndir".

Bununla belə, Rusiyanın dəhliz üçün söyləyini artıracağını ehtimal edən E.Musayev qeyd edib ki, "Tramp yolu" istənilən halda açılacaq: "Azərbaycanı maraqlandıran Naxçıvana quru yolun təmin edilməsidir. Ermənistan da öhdəliyi yerinə yetirməlidir. Yəni üçtərəfli bəyanatda da, digər razılaşmalarda da bu öhdəlik var. Ona görə bu məsələdə hansı güc mərkəzi necə mövqə tutursa, bizi az maraqlandırır. Təbii ki, qlobal və regional siyasi prosesləri diqqətlə izləməliyik. Lakin Rusiya yaranmış vəziyyətdən narahat olsun. ABŞ Ermənistan üzərindən gücünü artırarsa, Rusiya və İran bunun günahını öz siyasi səhvlərində görməlidir".

Deputat yada salıb ki, seçkilərdən az əvvəl ABŞ dövlət katibi Rubio və erməni həmkarı Mirzoyan on-

layn qaydada "Tramp yolu" ilə bağlı sənədi imzalayıblar. Onun sözlərinə görə, ABŞ şirkətinin yolun idarəçiliyini həyata keçirəcəyi dəqiqləşib: "Bundan sonra Rusiya və İran dəhlizə əngəl ola bilməzlər. Hətta İsveçrədə ABŞ ilə İran arasında sülh sazişi imzalanmasa da, Moskva və Tehran bu logistika müdaxilə edə bilməzlər. Bu halda, ABŞ kimi gücü qarşılarında görəcəklər. İndiki şəraitdə isə heç biri növbəti gərginlikdə maraqlı deyil. Təbii ki, Rusiya fərqli əldən verib. Əgər vaxtında Paşinyan hakimiyyətini məcbur edə bilsəydi, indi Rusiya FTX-nın nəzarəti altında Zəngəzur dəhlizi işə düşəcəkdirdi".

Xatırladaq ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şuşada keçirilən "Qlobal təhlükəsizliyə regional töhfə: Cənubi Qafqazda sülh quruculuğu" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciətində Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyətinə bir daha toxunub. İyunun 15-də yayılan müraciətdə dövlət başçısı bildirib ki, ötən il Vaşinqtonda Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın şahidliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında Birgə Bəyannamənin imzalanması, sülh sazişinin paraflanması Cənubi Qafqazda vəziyyəti tamamilə dəyişib: "Bu xüsusda, reallaşmaqda olan Zəngəzur dəhlizi həm Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun Naxçıvan bölgəsini birləşdirəcək, həm də Orta dəhlizin əsas seqmentlərindən birinə çevriləcək".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanda keçirilən parlament seçkilərinin yekun nəticələri Nikol Paşinyana təkbəşinə hökumət qurmaq səlahiyyəti versə də, yeni konstitusiyanın qəbul edilməsi ilə bağlı referendum keçirmək üçün konstitusiyaya çoxluğu yoxdur. Bu isə sosial mediada bir çox emosional və ziddiyyətli reaksiyalara səbəb olub. Bəziləri iddia edir ki, bu vəziyyətdə hətta Azərbaycan Ermənistan Konstitusiyasında dəyişiklik tələbindən imtina etməyə məcbur olacaq. Bir qisim isə hesab edir ki, revanşistlərin üst-üstə 40 faizdək səs alması onu göstərir ki, ümumiyyətlə, Ermənistanla sülhə ehtiyac yoxdur. Ermənistan Konstitusiyasından ərazi iddialarının çıxarılması tələbindən Azərbaycanın mümkün təzyiqlərlə vaz keçəcəyi, əlbəttə, ciddi söhbət deyil.

Bu barədə Rusiyanın müxalif "Meduza" saytının təhlili də maraq doğurur. Təhlildə bildirilir ki, Rusiyanın bundan sonra İrəvana qarşı iqtisadi təzyiq metodlarından istifadə etməsinin mənası qalmır. Çünki Ermənistan parlamentində Rusiyayönlü müxalifət nəzərəcəpəcə dəyərdə gücləndi. 2018-ci ildə hakimiyyətə gəldikdən bəri ilk dəfə olaraq Paşinyanın partiyası konstitusiyaya çoxluğuna sahib olmadı.

"Bu, indi xüsusilə vacibdir, çünki müxalifətin səsləri olmadan Ermənistan hökuməti Azərbaycanla sülhə son manevə olan konstitusiyaya dəyişiklikləri ilə bağlı referendum keçirə bilməyəcək. Bakı sənədin preambulasından Ermənistan SSR və Dağlıq Qarabağın yenidən birləşdirilməsi ilə bağlı qətnaməyə əsaslanan Ermənistanın müstəqillik bəyannaməsinə istinadın çıxarılmasını tələb edir. Əgər Bakı israr etsə, Paşinyan Moskvanın xeyli təsir gücünə malik olduğu Rusiyanı aparmaq məcburiyyətində qalacaq" - deyərək, məqalədə deyilir.

Maraqlıdır ki, Paşinyan müxalifətə qarşı artıq təzyiqlərə başlayıb. O, sosial mediada yayımladığı videomüraciətdə Samvel Karapetyan, Ermənistanın keçmiş prezidentləri Robert Köçəryan, Serj Sərkisyan və iş adamı Qağık Tsarukyanı ölkədən buraxılmaya çağırır deyib. "Seçki kampaniyası zamanı da demişdim ki, Ermənistandan qaçmaq fürsətini xəyal edə bilərsiniz, amma belə bir fürsətiniz olmayacaq", - deyərək Paşinyan bildirib.

Göründüyü kimi, bölgədə dayanıqlı sülh üçün müəssələlər vəziyyət yaranıb. Bəs bu qeyri-müəyyən vəziyyətdən tərəflər necə çıxacaq? "B" variantı nə ola bilər?

Paşinyanla müxalifət anlaşmağa məcburdur - Bakının tələbi

Sülh sazişinin imzalanması yubandıqca, Kreml və əlaltıları bundan istifadə etməyə çalışacaqlar - regionda kritik dövr

Siyasi ekspert Elxan Şahinoğlunun fikrincə, rəsmi Bakı Paşinyanın partiyasının parlament seçkisində qələbəsinə sonradan artıq ilk addımını atıb. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevin iyunun 14-də ilk dəfə Ermənistanın Dilican şəhərinə səfər edərək, Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanla görüşünə bu aspektdən yanaşmaq lazımdır. "Rəsmi Bakı İrəvanla sülh sazişinin imzalanması üçün Ermənistan Konstitusiyasında zəruri dəyişikliyin həyata keçirilməsini istəyir. Ancaq indi vəziyyət elədir ki, Paşinyan qələbəsinə rəğmən, parlamentdə konstitusiyaya dəyişikliyi referendumla çıxaracaq qədər səsə malik deyil. Hətta bu mümkün olsa belə, Paşinyan səs verən ermənilərin avtomatik konstitusiyaya dəyişikliyinə səs verəcəyini proqnozlaşdırmaq çətinidir. Misal üçün, ermənilərin əksəriyyəti referendumda konstitusiyaya dəyişikliyinə əleyhinə səs versə, bu həm Paşinyanın mövqeyini zəiflədəcək, həm də Azərbaycanla sülh prosesinə zərbə olacaq. Bu gedişat Azərbaycanın da maraqlarına cavab vermir" deyərək, ekspert belə şərh edib.

Onun bildirdiyinə görə, belə olan halda Bakı ilə İrəvan arasında məsləhətləşmələrin intensivləşdirilməsinə və sülh sazişinin imzalanması yollarının daha detallı müzakirəsinə ehtiyac var: "Çünki sülh sazişinin imzalanması yubandıqca, bundan Kreml və onun Ermənistandakı əlaltıları vəziyyəti gərginləşdirmək üçün istifadə etməyə çalışacaqlar. Buradan da Tramp Azərbaycan və Ermənistan liderlərini yaxın həftələrdə Vaşinqtonda qəbul etmək istəyir. O, ötən ilin avqustunda Ağ Evdə paraflanan sülh sazişinin imzalanmasında maraqlıdır".

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə hesab edir ki, konstitusiyaya çoxluq və ya "sabit çoxluq" üçün səslərin 54 faizini toplamaq lazımdır.

Onun fikrincə, bunu təmin etməyin iki hüquqi yolu var: "Birinci yol odur ki, I turda hökuməti formalaşdırmaq mümkün olmasa, II turda ən çox səs toplayan iki partiya arasında keçirilir və səs çoxluğu ilə qalib gələn partiya konstitusiyaya çoxluğu təmin edir. İkinci yol isə budur ki, I turda qalib olan partiya, yaxud partiyaların yaratdığı koalisiyalar hökuməti formalaşdırmaqla, "sabit çoxluğu" təmin etmək üçün əlavə bonuslar mandat yerləri alır. Lakin partiya, yaxud koalisiya qüvvələri seçicilərin 50 faizindən çoxunu qazandıqda halda bu, mümkündür".

Siyasi təhlilçinin sözlərinə görə, hakim "Vətəndaş müqaviləsi" Partiyası hökuməti formalaşdırmaqla, lakin səslərin 50 faizdən azını (49,82 faiz) qazandığı üçün "sabit çoxluğu" təmin edilməsi imkanından yararlanma bilmir: "Bu, hökumətin təkbəşinə qurulmasına, qanunların qəbul edilməsinə maneə olmasa da, bir sıra mühüm məsələlərə dair, məsələn, konstitusiyaya islahatlarla bağlı referendumun keçirilməsi kimi, qərarların verilməsində problemə çevrilir. Bu kontekstdə Paşinyanın komandasının qələbəsi müəyyən itkilər hesabına, xüsusilə parlamentdə "sabit çoxluğun" olmaması baxımından başa gəldi. Və seçkidən sonra regionun gələcəyinin inşa edilməsi üçün bir nömrəli məsələ olan konstitusiyaya dəyişdirilməsində çətinliklər yaranmağa bilər. Hərçənd bunun da çıxış yolu var: parlamentdən qərar çıxmasa, o zaman "xalqın imzası" ilə referendumun keçirilməsi baş tuta bilər".

Onun qənaətinə görə, istisna deyil ki, Paşinyan hakimiyyəti cari dövrdə əsas diqqətini hökuməti formalaşdırmağa və referendumla ayracaq: "Buna paralel olaraq, "kulis danışqları" ilə əks-cəbhədəki deputatları öz yanına cəkmək istiqamətində də işləyəcək. Daha uzaq perspektivdə isə Ermənistan hakimiyyətinin konstitusiyaya çoxluğu əldə etmək naminə növbədənə seçkilərə gətirməsi də ssenarilər arasındadır".

Hökumətin konstitusiyaya dəyişikliyi ilə bağlı planı açıqlandı

"Müxalif deputatların hakimiyyət düşərgəsinə cəlb edilməsi praktikasını nəzərə alsaq, "Vətəndaş Müqaviləsi" Partiyasının müəyyən təzyiq üsullarından istifadə edərək yeni formalaşmış parlamentdə konstitusiyaya çoxluq əldə etməyə çalışacağını istisna etmirəm".

Teleqraf.az xəbər verir ki, bunu erməni politoloq Akop Badalyan deyib. "Vətəndaş Müqaviləsi" konstitusiyaya çoxluq əldə etmədi, amma 3/5 səs çoxluğu qazandı. Bu olmasaydı, Ermənistanda tamamilə fərqli siyasi vəziyyət yaranardı", - o bildirib.

Ekspertin fikrincə, Nikol Paşinyan hökuməti konstitusiyaya dəyişikliyi ilə bağlı planını həyata keçirmək üçün parlamentdə konstitusiyaya çoxluq əldə etməyə çalışır.

Badalyan əlavə edib ki, hakimiyyət üç seçki məntəqəsində səsvermənin nəticələrini yenidən hesablamadan sonra ləğv etməklə 4 faiz səs toplamış "Çiçəklənən Ermənistan" Partiyasını siyasi oyundan kənarlaşdırıb, bununla özünə ən azı 3/5 mandat təmin edib: "Bu isə onlara əsas məsələlər üzrə qərarları təkbəşinə qəbul etməyə və müxalifətdən asılı olmamağa imkan verir".

Bu gün Ermənistan-ABŞ hərbi təlimləri başlayır

Ermənistan 17-25 iyun tarixlərində öz ərazisində ABŞ ilə birgə keçirilən ənənəvi "Eagle Partner 2026" hərbi təlimlərinə ev sahibliyi edəcək.

Bu barədə Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, bu il təlimlərə Fransa və Yunanıstandan olan hərbiçilər də qoşulacaqlar.

Məlumatlara görə, təlimlər beynəlxalq sülhməramlı missiyalarda iştirak üçün hazırlıq çərçivəsində keçiriləcək.

Təlimlərdə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin sülhməramlı briqadasının 250 hərbiçisi, ABŞ Ordusunun Avropa və Afrika Komandanlığının, Kanzas Milli Qvardiyasının 58 hərbiçisi, Fransa ordusunun 24, Yunanıstanın isə 11 hərbi qulluqçusu iştirak edəcək.

Müxalifət parlamenti boykot etdi

İyunun 16-da Ermənistan parlamentinin fəaliyyət müddəti başa çatdıqdan sonra dördgünlük iclası başlayıb.

Ermənistan KİV-ləri xəbər verir ki, gündəlikdə ümumilikdə 56 məsələ yer alıb. Onlardan 12-si ikinci və yekun oxunuşda, qalanları isə birinci oxunuşda müzakirə olunacaq. Bu qanun layihələrinin əksəriyyəti dövlət idarəçiliyi, vergi sistemi, ətraf mühitin mühafizəsi, yerli özünüidarəetmə və iqtisadi fəaliyyətin tənzimlənməsi sahələrinə aiddir.

Ermənistan mətbuatı yazır ki, müxalif deputatlar parlament iclasını boykot edib.

Qeyd edək ki, iyunun 16-da Ermənistan parlamentinin fəaliyyət müddəti başa çatdıqdan sonra dördgünlük iclası başlayıb.

Müxalifət iyunun 16-da başlayan iclasda iştirak etmir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

İyunun 15-i rəsmi olaraq dəniz mövsümünün açıldığı tarixdir. Təəssüf ki, bu tarixlə bağlı sosial şəbəkələrdə “Batmaq mövsümü başladı” kimi adamı qorxudan ifadə işlədilir. Çünki xüsusilə iyun-avqust aylarında suda boğulma (batma) hadisələri artır. Hava isinən kimi insanlar çaylara, göllərə və dənizə üz tutur, amma təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunmadıqda risk ciddi şəkildə yüksəlir.

Mütəxəssislərin fikrincə, əsas risk faktorları bir neçə istiqamətdə cəmləşir. İlk növbədə, vətəndaşların nəzarətsiz və qadağan olunmuş ərazilərdə çimməsi ciddi təhlükə yaradır. Belə yerlərdə xilasedici xidmətin olmaması hər hansı qəza zamanı müdaxiləni çətinləşdirir.

Digər mühüm risk isə üzmə bacarığının zəif olmasıdır. Bir çox hallarda insanlar öz imkanlarını düzgün qiymətləndirmədən dərin sulara daxil olur və nəticədə faciə ilə üzləşirlər. Bununla yanaşı, spirtli içki qəbul etdikdən sonra suya girmək də ölüm hallarının əsas səbəblərindən biri kimi göstərilir.

Çaylarda güclü axın, göllərdə gözlənilməz dərinlik dəyişiklikləri və dənizdə dalğalı hava şəraiti də təhlükəni artıran amillər sırasındadır. Xüsusilə küləkli günlərdə dənizə girmək riskli hesab olunur.

Mütəxəssislər vətəndaşlara yalnız rəsmi və nəzarət olunan çimərliklərdən istifadə etməyi, uşaqları nəzarətsiz buraxmamağı və təhlükəsizlik qaydalarına ciddi əməl etməyi tövsiyə edirlər. Qeyd olunur ki, sadə ehtiyat tədbirləri ilə yay mövsümündə baş verən faciələrin qarşısını almaq mümkündür.

FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin ictimaiyyətlə əlaqələr və təbliğat şöbəsinin rəisi daxili xidmət polkovnik-leytenantı Akşin Əlili “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, hər il çimərlik mövsümü başlamazdan əvvəl Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən çimərliklərdə zəruri təhlükəsizlik tədbirləri həyata keçirilir. Bu il də kifayət qədər təhlükəsizlik tədbirləri görüldü: “Belə ki, artıq aprel ayından etibarən nazirliyin Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti tərəfindən sahilboyu ərazilərdə yerli icra nümayəndələrinin iştirakı ilə monitoringlər keçirilib.

Monitoringlərin keçirilməsində əsas məqsəd istifadəyə yararsız və təhlükəli sahələrin müəyyən edilməsidir. Bununla yanaşı, xidmətin nəzarət etdiyi çimər-

“Batmaq mövsümü” başladı

Bəzi çimərliklərdə giriş haqqı 50 AZN təşkil edir...

liklərdə və İDEA İctimai Birliyinin təşəbbüsü ilə yaradılmış ictimai çimərliklərdə dalğıcılar vasitəsilə sualtı müayinələr, sualtı təmizləmə işləri aparılıb.

Dənizdə üzmə sahələrini müəyyən edən nişanlar, habelə çimərlik ərazilərində vətəndaşların təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı məlumatlandırılması üçün maarifləndirici lövhələr quraşdırılıb.

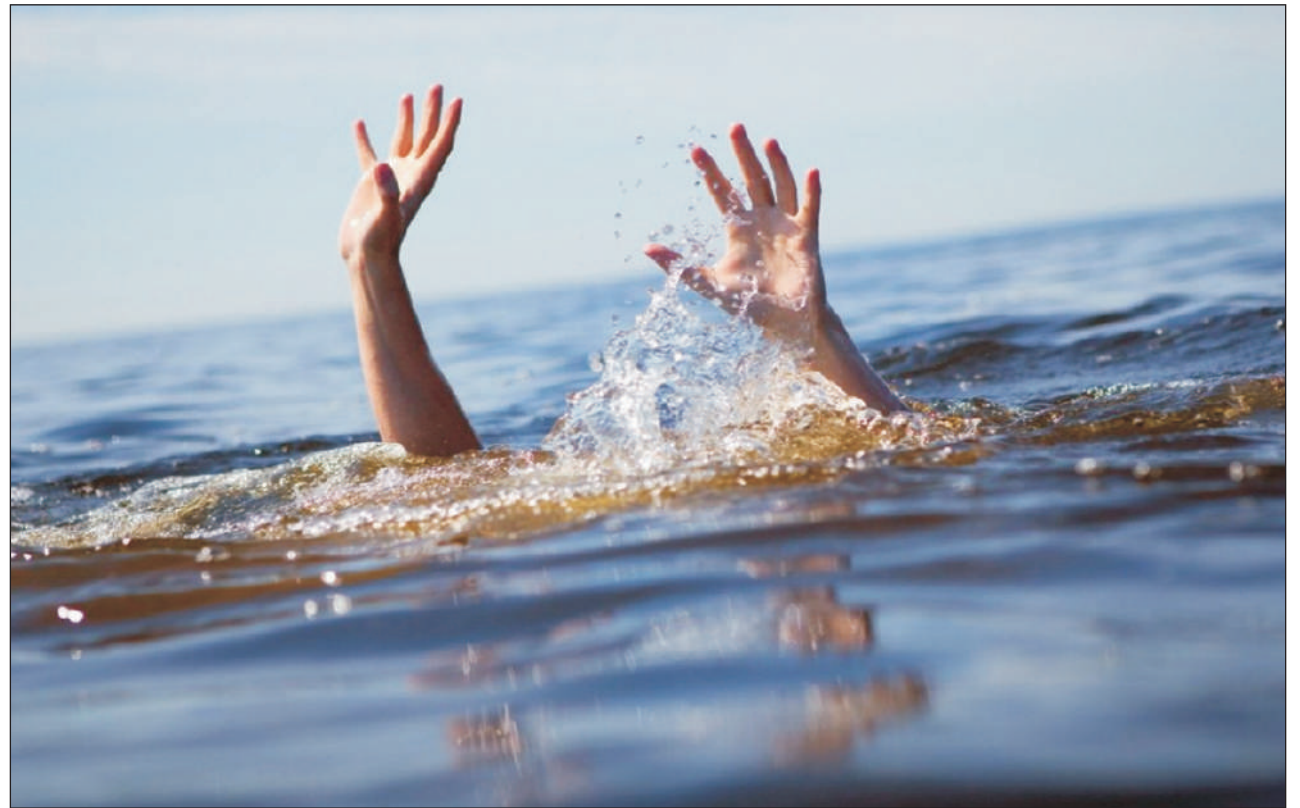
Bundan başqa, bilirsiniz ki, son illər çimərliklərdə vətəndaşların sayı müəyyən qədər artıb. Məhz bu məqamı nəzərə alaraq, biz vətəndaşların təhlükəsizliyinin daha səmərəli təşkili məqsədilə xidmətdə vakant matros-xilasedici vəzifələri üzrə müsabiqə elan etmişik.

Xidmətin balansında olan texnika və vasitələr, o cümlədən axtarış-xilasetmə əməliyyatlarında istifadəsi nəzərdə tutulmuş avadanlıqlar işlək vəziyyətə gətirilib və xidmət may ayının 15-dən etibarən gücləndirilmiş iş rejimində fəaliyyət göstərir”.

A.Əlilinin sözlərinə görə, Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən mütəmadi olaraq vətəndaşlara maarifləndirici məlumatlar verilir: “Lakin Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən aparılmış kütləvi maarifləndirmə işlərinə baxmayaraq, təəssüflə bildirməliyik ki, hələ də bəzi vətəndaşlar çimərlik olmayan, nəzarətsiz sahələrdən, eyni zamanda bölgələrimizdə suvarma kanalları, süni göllər, çaylar, su anbarları və digər bu kimi su obyektlərindən istifadə edirlər ki, bu da sonda acı nəticələrə səbəb olur.

Bildiririk ki, nəzarətsiz çimərliklər, habelə bölgələrimizdə qeyd etdiyim çimərlik məqsədli olmayan su hövzələri dibinin qeyri-bərabərliyi, sürətli axın, məhdud görünüş və digər təhlükəli xüsusiyyətlərə malik olduğundan bu hövzələrdən istifadə edənlərin həyat və sağlamlığı üçün ciddi təhlükə yaradır. Odur ki, diqqətli olmalıyıq, yalnız və yalnız xilasedicilərin fəaliyyət göstərdiyi çimərliklərdən istifadə etməliyik.

Nəzarət olunan çimərliklərdə xidmət aparan xila-

sediciyə çağırış və göstərişlərə sözsüz əməl edilməlidir. Eyni zamanda maarifləndirici lövhələrin tələblərinə də sözsüz əməl olunmalıdır. Belə ki, yadda saxlamalıyıq ki, çimərliklərdə xoş vaxt keçirmək üçün hava şəraiti və günün saatları da olduqca önəmlidir.

Bildiririk ki, küləyin sürəti saniyədə 10 metrdən artıq olduqda çimərliklərdə suya girmək qadağandır. Habelə qızmar günəş altında fasiləsiz qalmaq və hava qaraldıqdan sonra suya girmək təhlükəlidir.

Həmçinin spirtli içki qəbul edərək sərxoş halda suya girmək, suda kobud hərəkətlər etmək, üzmə sahələrini müəyyən edən nişanları keçərək dənizin dərin hissələrinə üzmək, çimərlik ərazisinə su nəqliyyatı vasitələri ilə daxil olmaq, çimərlikdə balıq ovlamaq qadağandır. Yadda saxlamaq lazımdır ki, 13 yaşınadək uşaqlar yalnız valideynlərinin müşayiəti ilə çimərlikdən istifadə etməli və çimərlik ərazisində nəzarətsiz qoyulmamalıdır.

Çimərliklərdə təhlükəsiz istirahət üçün tövsiyə olunan vaxt səhər saat 09:00-dan axşam saat 20:00-dəkdir. Unutmayaq ki, qaydalara biganəlik həyatımıza təhlükədir. Təhlükə zamanı 112 qaynar telefon xəttinə zəng edin”.

Bəzi məşhur çimərliklərin giriş qiymətləri də açıq-

lanıb. (mənbə: milli.az)

“Amburan Beach Club”da giriş haqqı həftəiçi 25 AZN, həftəsonu isə 35 AZN-dir. Qiymətə çimərlik, hovuzlar, şəzlonq, çətir və dəsmaldan istifadə daxildir. 9 yaşadək uşaqlar üçün giriş pulsuzdur.

“White Beach Club”da giriş həftəiçi 35 AZN, həftəsonu 50 AZN təşkil edir. Ziyarətçilər çimərlikdən, şəzlonq və çətirlərdən, həmçinin duş və soyunub-geyinmə otaqlarından istifadə edə bilərlər.

“Bilgah Beach Hotel”də gündəlik giriş həftəiçi 35-45 AZN-dir. Qiymət günün növünə və mövsümə görə fərqlənə bilər. Bu məbləğə özəl çimərlik, hovuz və istirahət zonalarından istifadə daxildir.

“Dalga Beach Aquapark Resort”da giriş həftəiçi 25-35 AZN, həftəsonu isə 45-50 AZN-dir. Qiymətə çimərlik, hovuz və akvapark xidmətləri daxildir.

“Dream Beach” ən sərfəli seçimlərdən biri hesab olunur. Burada giriş həftəiçi 20 AZN, həftəsonu isə 30 AZN arasında dəyişir.

“Mambo Beach Club”da giriş qiyməti həftəiçi 25 AZN, həftəsonu isə 30 AZN təşkil edir. Qiymətə çimərlik, hovuz və şəzlonqdan istifadə daxildir.

“Sea Breeze Beach”də isə giriş haqqı 50 manatdır. Qiymətə dəsmal, bu ərazidəki hovuzlar və çimərlik

Bu göstəriçiyə görə dünyada ilk 10-luqdayıq

BMT Baş katibinin hesabatına əsasən, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) üzrə hədəflərinin yalnız 17 faizi üzrə irəliləyiş plan üzrə gedir. Qalan 83 faiz isə ya çox ləng irəliləyir, ya dayanıb, ya da geriye doğru hərəkət edir.

Bunu Bakıda keçirilən İslam İnkişaf Bankı Qrupunun 2026-cı il illik Toplantıları çərçivəsində 8-ci SDG Dialogu - “Dayanıqlı İnkişaf üçün İnnovativ Maliyyələşdirmə: Yardım və Ənənəvi ODA-dan Kənar” adlı panel sessiyada Azərbaycan iqtisadiyyat nazirinin müşaviri Hüseyn Hüseynov bildirib.

Nazir müşaviri qeyd edib ki, iqlim dəyişiklikləri, ərzaq və su təhlükəsizliyi problemləri, enerji keçidinin xərcləri və sosial bərabərsizliklər inkişaf gündəliyinə ciddi təzyiq yaradır: “Ənənəvi inkişaf yardımları getdikcə məhdudlaşır, bir çox orta gəlirli ölkələr isə güzəştli maliyyə resurslarına çıxışda çətinliklərlə üzləşirlər”.

O həmçinin vurğulayıb ki, mövcud şərait innovativ maliyyələşdirmə mexanizmlərinin əhəmiyyətini artırır: “Yaşıl maliyyə, İslam maliyyəsi, rəqəmsal maliyyə, qarışıq maliyyələşdirmə və dövlət-özəl tərəfdaşlığı kimi alətlər dayanıqlı inkişafın maliyyələşdirilməsində getdikcə daha vacib rol oynayır”.

H.Hüseynov onu da əlavə edib ki, Azərbaycan MDB məkanında DİM-lər üzrə dörd Könüllü Milli İcmal təqdim edən və bu göstəriçiyə görə dünyanın ilk 10 ölkəsi sırasına yer alan yeganə dövlətdir.

“Hazırda ölkənin beşinci milli icmalının hazırlanması istiqamətində işlər aparılır. Azərbaycan DİM-lərin maliyyələşdirilməsi üçün İnteqrasiya edilmiş Milli Maliyyələşdirmə Çərçivəsindən (INFF) və SDG Investor Map alətlərindən istifadə edir, eyni zamanda dövlət-özəl tərəfdaşlığı mexanizmlərinin genişləndirilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirir”, - deyə o qeyd edib.

daxildir. Ziyarətçilər çimərlik, şəzlonq və ümumi istirahət zonalarından yararlanmaqla yanaşı, son qiymətləri dəqiqləşdirmək tövsiyə olunur.

Qeyd edək ki, qiymətlər mövsüm ərzində, xüsusilə həftəsonları və xüsusi təd-

birler zamanı dəyişə bilər. Buna görə də istirahətə yollanmadan əvvəl çimərliklə əlaqə saxlayaraq son qiymətləri dəqiqləşdirmək tövsiyə olunur.

□ **Sahane RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Rusiyadan gözlənilməz mesaj:

Gürcüstan torpaqlarını geri qaytarır

Ekspert deyir ki, Moskva və Tiflis arasında bu mövzuda pərdəarxası təmasların olması mümkündür

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova keçirdiyi brifinqdə bildirib ki, Tiflis ölkənin suverenliyinin bərpası istiqamətində düşünülmüş və qətiyyətli seçim edib. Zaxarovanın sözlərinə görə, Moskva Tiflisin xarici diktədən uzaqlaşmaq cəhdlərini anlayışla qarşılayır və Gürcüstanla münasibətlərin dərinləşdirilməsinə hazırdır. "Biz Tiflisin kənardan diktəni aradan qaldırmaq və xarici tərəfdaşlarla bərabərlik və qarşılıqlı hörmət prinsipləri əsasında əməkdaşlıq etmək cəhdlərini anlayışla qarşılayırıq. Biz Rusiya-Gürcüstan əlaqələrini daha da dərinləşdirməyə hazırıq ki, bu da Gürcüstanın iqtisadi yüksəlişinin əsas amillərindən biridir.

Biz bunu səmimi qəlbədən və xoş niyyətlə edirik", - deyərək Zaxarova bildirib. Onun sözlərinə görə, Moskva Tiflisə qarşılıqlı hörmət prinsipi əsasında qurulan əməkdaşlığın genişləndirilməsinə hazırdır. "Tiflis ölkə üçün suverenliyin bərpası, gürcü xalqının maraqlarının təmin olunması və mən əlavə edərdim ki, ölkənin və xalqın ləyaqətinin qorunması naminə qəti və düşünülmüş seçim edib", - deyərək Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü qeyd edib. Aydın ki, Ukrayna müharibəsi və Ermənistanın Qərbbə yaxınlaşması Kremlin Cənubi Qafqazdakı mövqelərini zəiflədib və Gürcüstanı "son təsir kanalı" kimi qorumaq vacibdir. Böyük ehtimalla Rusiya Ukrayna müharibəsindən salamat çıxsa, qarşıdakı aylarda Gürcüstanın ərazi bütövlüyünə əvvəlki qəsd planlarında mütləq düzəliş etmək məcburiyyətində qalacaq, ən azı bunun yollarını axtaracaq. Abxaziyanın "tanınması" hələ heç nə demək deyil, heç bir beynəlxalq hüququ olmayan kağız parçasıdır. Gürcüstanın indiki hökuməti anlayır

ki, onların ərazi bütövlüyünü Qərb "dimdiyində" gətirməyəcək. "Gürcü Arzusu" ölkənin birləşməsi (mümkündür ki, bəlkə də federasiya şəklində) halında Abxaziya və Cənubi Osetiyaya 10 milyard dollar sərmayə qoymağa hazır olduqlarını dəfələrlə bəyan edib. Yeni ehtimal edilir ki, Moskva-Tiflis arasında hansısa pərdəarxası danışıqlar da var. Ukraynaya təcavüzündən sonra Tiflis Qərb dövlətlərinin Moskva qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalara qoşulmaqdan imtina edib, rəsmi olaraq Ukraynaya dəstəkləşərək, öz ritorika və hərəkətlərində çox təmkinlidir. Bəlkə də Türkiyə də o danışıqlar masasındadır, ya da olacaq. Bu barədə şərhiniz, proqnozlarınız maraqlıdır. Ola bilsin ki, Kreml Ermənistanı Gürcüstanla dəyişir? Ukraynada bir addım geri qoymayan Rusiya "müstəqilliyini" elan etdiyi separatçı bölgələri Tiflisə təhvil verə bilsin Gürcüstanın Avrointegrasiyadan imtinası və Kremlə üz tutması halında?

Deputat Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında mövzu ilə bağlı çox maraqlı məqamlardan bəhs etdi: "Mənim qənaətimə görə, Mariya Zaxarovanın açıqlamasını ilk növbədə diplomatik jest kimi deyil, Kremlin Cənubi Qafqaz strategiyasının dəyişən realitətlərə uyğunlaşdırılması cəhdi kimi qiymətləndirmək lazımdır. Burada əsas sual Rusiyanın Gürcüstanla qarşı münasibətinin dəyişməsindən daha çox, Rusiyanın öz geosiyasi imkanlarının dəyişməsidir. Məlum olduğu kimi, 2008-ci ildə baş vermiş Rusiya-Gürcüstan müharibəsi nəticəsində

Moskva separatçı Abxaziya və Cənubi Osetiya bölgələrinin "müstəqilliyini" tanıyıb. O dövrdə Kreml hesab edirdi ki, Gürcüstanın NATO və Avroatlantik məkana integrasiyasının qarşısını yalnız hərbi-siyasi təzyiq vasitəsilə almaq mümkündür. Lakin 2022-ci ildən sonra vəziyyət dəyişib. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Rusiyanın iqtisadi, siyasi və hərbi resurslarını ciddi şəkildə yükləyib. Eyni zamanda Ermənistanın Qərbbə yaxınlaşması, KTMT-nin nüfuzunun azalması və Rusiyanın regiondakı ənənəvi təsir mexanizmlərinin zəifləməsi Kremlin Cənubi Qafqaz siyasətinə yenidən baxmasını zəruri edib".

E.Mirzəbəylinin sözlərinə görə, mövcud realitətlər çərçivəsində Gürcüstanın Moskva üçün sadəcə qonşu dövlət deyil, eyni zamanda regionda itirilməməli olan son mühüm platformalardan biri olduğunu söyləmək mümkündür: "Kremlin Ermənistanı Gürcüstanla dəyişmək istədiyi yanaşmasına gəldikdə isə bunun tam mənada baş verə biləcəyi inandırıcı deyil. Ermənistan Rusiyanın hərbi, enerji və logistika sistemində hələ də mühüm yer tutur. Lakin Kreml artıq anlayır ki, İrəvan əvvəlki kimi tam asılı tərəfdaş deyil. Bu səbəbdən Moskva paralel strategiyaya keçmək, Ermənistanla mövcud əlaqələri qorumaq, Gürcüstanı mümkün qədər neytral saxlamaq, Türkiyə ilə koordinasiya imkanlarını genişləndirmək, Azərbaycanla münasibətlərdə minimum sabitliyi təmin etmək istəyir. Başqa sözlə, söhbət Ermənistanın Gürcüstanla "də-

yışdırılması"ndan yox, Rusiyanın regional balansını yenidən qurmaq cəhdindən gəlir". Deputat əminliklə bildirdi ki, Kremlin Abxaziya və Cənubi Osetiyayı qaytarması hazırkı şəraitdə real görünür: "Bunun bir neçə səbəbi var. İlk növbədə belə bir addım Kremlin son 20 ildə qurduğu ideoloji konstruksiyanın tamamilə dağılması anlamına gələ bilər. Donetsk, Luqansk, Krım,

Abxaziya və Cənubi Osetiya məsələlərində, müasir dövrdə separatizmin və ilhaqın pərdəarxası funksiyasını yerinə yetirən "öz müqəddəratını təyinatına" arqumentindən istifadə edib. Gürcüstan məsələsində geri addımın atılması digər istiqamətlərdə də preşident yaradır. Digər tərəfdən, bu separatçı bölgələr Rusiyanın hərbi mövcudluq məntəqələridir. Moskva onları yalnız ərazi deyil, geosiyasi alət kimi görür. Eyni zamanda Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin siyasi baxış bucağı müstəvisindən də belə addım daxili auditoriyaya izah edilə biləcək qədər deyil". **Milli Məclisin üzvü hesab edir ki, indiki situasiyada ən real ssenari "qaytarılma" deyil, statusun transformasiyasıdır:** "Məsələn, Moskva situativ dəyərləndirmələrə uyğun olaraq, federativ və ya konfederativ model, yaxud xüsusi muxtariyyət, açıq sərhədlər, birgə iqtisadi zona, mərhələli reintegrasiya kimi təşəbbüslərlə çıxış edə bilər. Təsədüfi deyil ki, "Gürcü Arzusu"nun rəhbərliyi son illərdə reintegrasiya ilə bağlı iqtisadi təşviqlərdən, milyardlarla dollarlıq investisiya perspektivindən danışır. Əgər nə vaxtsa Moskva ilə Tiflis arasında böyük razılaşma yaranarsa, proses "Abxaziyanı qaytarın" formasında deyil, "yeni siyasi model qurulur" formasında təqdim ediləcək. Gürcüstan Avrointegrasiyadan tam imtina etməsinin qarşılığında Moskvanın müəyyən güzəştlərə getməsi mümkündür. Lakin həmin güzəştlər böyük ehtimalla bu güzəştlər ticarətin genişləndirilməsi, vi-

Azərbaycan 16 ildən sonra yenə bu tədbirə ev sahibliyi edir

Bakıda İslam İnkişaf Bankı (IsDB) Qrupunun 2026-cı il üzrə illik Toplantılarına rəsmən start verilib. Bu barədə təşkilatçılara isitnadən xəbər verilir. "Dayanıqlı rifah namına regional integrasiya" mövzusu altında keçirilən IsDB Qrupunun - Qlobal Cənubun "AAA" reytingli çoxtərəfli inkişaf institutunun - bu əsas tədbirə IsDB Qrupunun 57 üzv ölkəsindən və onların hüdudlarından kənardakı siyasətçilər, inkişaf sahəsinin mütəxəssisləri və maliyyə liderləri bir araya gəlib.

Bu ilin mövzusu dayanıqlı inkişafın və ortaq rifahın hərəkətverici qüvvəsi kimi regional integrasiyanın artan əhəmiyyətini əks etdirir. Bu, IsDB Qrupunun regional integrasiyanı üzv ölkələrində inklüziv, davamlı və dayanıqlı inkişafın təşviqi üçün fundamental sütun kimi müəyyən edən Onillik Strateji Çərçivəsi (2026-2035) ilə sıx uzlaşır. 2026-cı ilin illik Toplantıları Azərbaycanın son 16 ildə IsDB Qrupunun əsas beynəlxalq tədbirinə ikinci dəfə ev sahibliyi etməsini qeyd edir. Əvvəlki ev sahibliyi 2010-cu ildə həyata keçirilmişdi.

Toplantılara maliyyə, iqtisadiyyat, planlaşdırma və beynəlxalq inkişaf sahələrinə cavabdeh nazirlər, həmçinin aparıcı beynəlxalq maliyyə institutlarının, qlobal inkişaf təşkilatlarının və strateji tərəfdaşların yüksək səviyyəli nümayəndələri qatılır. Bu tədbir ümumi inkişaf prioritetlərinin həllinə və dayanıqlı sosial-iqtisadi tərəqqinin irəlilədilməsinə yönəlmiş dialoq, əməkdaşlıq və bilik mübadiləsi üçün yüksək səviyyəli platforma təmin edir.

Toplantılar ərzində iştirakçılar uzunmüddətli qlobal inkişafa və davamlılığa töhfə verən innovativ və praktik həllərin müəyyən edilməsinə diqqət yetirməklə, yaranan inkişaf çağırışları və imkanları üzrə əhəmiyyətli müzakirələr aparacaqlar.

Program İdarə Heyətlərinin nizamnamə toplantılarını, IsDB Qrupunun sədri ilə "Fireside Chat" söhbətini, Qubernatorların Dialoqunu, IsDB Qrupunun Özəl Sektor Forumunu, Çoxtərəfli İnkişaf Bankları Biznes İmkanları Forumunu, Ərəb Koordinasiya Qrupunun (ƏKQ) Özəl Sektor Sessiyasını, həmçinin bir sıra yüksək səviyyəli dəyirmi masaları, şəbəkələşmə imkanlarını, sərgiləri və bilik mübadiləsi tədbirlərini əhatə edir. Birlikdə bu tədbirlər İslam maliyyəsi, gənclərin məşğulluq qabiliyyəti, davamlılıq və iqlim adaptasiyası, halal ekosistemin inkişafı, regional enerji birləşmələri, ticarət və əlaqəlilik, süni intellekt və rəqəmsal iqtisadiyyatlar, innovasiya və startaplar, etikətli sükuk, regional sağlamlıq təhlükəsizliyi, sosial müdafiə sistemləri və digər aktual inkişaf çağırışları daxil olmaqla, əsas inkişaf prioritetlərini araşdıracaq.

nəqliyyat əlaqələrinin inkişafı, lükdə Rusiyanın yaxın illərdə separatçı bölgələrlə iqtisadi integrasiyanın təşviqi, hərbi gərginliyin azaldılması və digər bu kimi addımlardan ibarət ola bilər". Türkiyə faktoruna gəldikdə isə deputat qeyd etdi ki, bu gün Cənubi Qafqazda Moskvanın qəbul etdiyi yeganə böyük regional güc məhz Türkiyədir. "Son illərdə Azərbaycan-Ermənistan normalaşması, nəqliyyat marşrutları və regional təhlükəsizlik məsələlərində Ankara faktiki olaraq əsas oyunçulardan birinə çevrilib. Əgər gələcəkdə Abxaziya və Cənubi Osetiya ətrafında hansısa yeni format formalaşarsa, Türkiyənin həmin prosesdən tam kənarda qalacağını təsəvvür etmək çətindir". E.Mirzəbəyli bir daha vurğuladı ki, bütöv-

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda yas mərasimlərində ehsanın mərhələli şəkildə aradan qaldırılması cəmiyyətin uzun illər formalaşmış sosial stereotiplərinin dəyişə bildiyini göstərdi. Bu fonda toy mərasimləri ilə bağlı müzakirələrin aktuallaşması təsadüfi deyil. Xüsusilə spirtli içkilərin yaratdığı xoşagəlməz hallar və dava-dalaşlar ictimai narazılığı artıran əsas amillərdən biri kimi önə çıxır.

Lakin toy məclislərində spirtli içkilərin tam qadağan olunması məsələsinə bir-mənalı yanaşmaq çətindir. Problem yalnız içkinin mövcudluğunda deyil, ümumilikdə davranış mədəniyyəti, sosial təzyiq və nəzarət mexanizmlərinin zəifliyindədir. Bu baxımdan, radikal qadağalar əvəzinə mərhələli və balanslı yanaşma daha effektiv görünür.

Məsələn, spirtli içkilərin təqdimatına məhdudiyyətlərin tətbiqi, məclislərin daha sivil formatda təşkili, restoran və şadlıq evlərində nəzarətin gücləndirilməsi kimi addımlar real nəticə verə bilər. Paralel olaraq, cəmiyyətdə "toy = israf və sərbəst davranış" stereotipinin dəyişməsi də vacib şərtlərdən biridir.

Digər tərəfdən, artıq bəzi ailələrin könüllü şəkildə alkoqolsuz toy modelinə üstünlük verməsi göstərir ki, alternativ yanaşmalar tədricən qəbul olunur. Bu isə gələcəkdə daha geniş sosial transformasiyanın mümkünlüyündən xəbər verir.

Toy mərasimlərində spirtli içkilərin məhdudlaşdırılması dava-dalaşların azalmasına müəyyən təsir göstərə bilər. Lakin bu, yalnız kompleks yanaşmanın bir hissəsi olarsa effektiv olar. Əsas məsələ cəmiyyətin mərasim mədəniyyətinin daha məsuliyyətli və müasir formaya keçid etməsidir.

Bəs toylarda spirtli içkilərin təqdim olunmasının ləğvi mümkündürmü? Yaxud bu sahədə müəyyən məhdudiyyət və ya normativ qaydaların tətbiqi real görünürmü?

Mövzu ilə bağlı **millət vəkili Ceyhun Məmmədov** "Yeni Müsavat"a danışdı. Deputat deyib ki, ümumiyyətlə, Milli Məclisin gündəliyində belə bir məsələ yoxdur. Yeni hazırda nə yas mərasimləri, nə də toyların təşkili qanunvericiliklə tənzimlənir. Bu sahə ilə bağlı xüsusi qanun mövcud deyil və belə bir məsələ də hazırda gündəmdə deyil: "Spirtli içkilərlə bağlı məsələyə gəldikdə isə kiçik bir statistika aparsaq görürük ki, cəmiyyətdə baş verən xoşagəlməz hadisələrin mütləq ek-

Toy mədəniyyətində dönüş - şok qadağa gündəmdə

Bəzi ailələrin könüllü şəkildə alkoqolsuz toy modelinə üstünlük verməsi göstərir ki, cəmiyyət alternativ yanaşmaları tədricən qəbul edir

səriyyətinin kökündə məhz bu amil dayanır. Söhbət ailədaxili münaqişələrdən, yol-nəqliyyat hadisələrindən, insanlar arasında baş verən müxtəlif qarşıdurmalardan gedir. Gün ərzində xəbərləri izlədikdə də görürük ki, bu cür hadisələrin böyük hissəsinin əsas səbəblərindən biri spirtli içki istifadəsidir.

Yeni istər qəzaların, istər müxtəlif münaqişələrin, istərsə də ailədaxili problemlərin kökündə əksər hallarda insanların spirtli içki qəbul etdikdən sonra törətdikləri hərəkətlər dayanır. Bu problem özünü kifayət qədər ciddi şəkildə göstərir.

Ona görə də hesab edirik ki, gələcəkdə bu sahədə müəyyən tənzimləmələrin həyata keçirilməsinə ehtiyac yarana bilər. Çünki faktiki olaraq spirtli içkilərdən kütləvi və nəzarətsiz istifadə cəmiyyətdə ciddi problemlərə səbəb olur. Amma qeyd etdiyim kimi, bunun tənzimlənməsi tamamilə fərqli məsələdir. Bunun üçün siyasi qərar verilməli, geniş araşdırmalar aparılmalı və ictimai müzakirələr təşkil olunmalıdır.

Deputat deyib ki, əgər insanların spirtli içki qəbul

etdikdən sonra bu qədər cinayət törətdiyini, yol qəzalarına səbəb olduğunu görürüksə, deməli, məsələyə fərqli yanaşmalar ortaya qoyulmalı və bu cür halların qarşısının alınması üçün daha təsirli mexanizmlər üzərində düşünülməlidir.

Yeni Yazarlar və Sənətkarlar İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov toylarla bağlı qadağaların tərəfdarı olmadığını deyir: "Azərbaycanın toy adət-ənənələri, sözsüz ki, əsrlər boyu formalaşmış və milli mədəniyyətimizin ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Burada söhbət yalnız zahiri və vizual mədəniyyətdən getmir. Toy ənənələri eyni zamanda xalqımızın mənəvi, ruhi, dini və məişət həyatını, davranış qaydalarını, ailə dəyərlərini və yaşayış tərzini özündə əks etdirən mürəkkəb bir sosial-mədəni institutdur.

Bəli, son illərdə toy məclisləri həddindən artıq dəbdəbəli, bəzən hətta krallara məxsus bir səviyyədə təşkil olunur. Lakin nə dövlət, nə də cəmiyyət kiməsə dikte edə bilməz ki, toyunda hansı yeməyi təqdim etsin, hansı etməsin və ya toyunu hansı formada keçirsin, ya-

xud keçirməsin.

Aydın məsələdir ki, müəyyən ümumi standartlar mövcuddur və həmin standartlardan kənara çıxmaq olmaz. Toyların gigiyenik şəraiti, qida təhlükəsizliyi, ictimai asayiş və insanların davranış qaydalarına əməl etməsi baxımından həm şadlıq sarayları, həm toy təşkilatçıları, həm də məclisi sifariş edən ailələr məsuliyyət daşıyırlar".

Müsaibimizin sözlərinə görə, toy məclislərində bu və ya digər yeməyin, yaxud spirtli içkinin təqdim olunub-olunmaması məsələsi kifayət qədər mübahisəli mövzudur: "Biz dünyəvi dövlətlik və Avropa dövlətçilik fəlsəfəsinə uyğun olaraq vətəndaşlara geniş liberal azadlıqlar təqdim etmişik. Təəssüf ki, bəzi hallarda insanlar bu azadlıqlardan sui-istifadə edir, bəzən isə bilərəkdən və ya bilməyərək qanunları və ictimai davranış normalarını pozurlar. Əslində keçmişdə Azərbaycan toylarında spirtli içkilər geniş yayılmışdı. İçki məclisləri ayrıca təşkil olunur, bəzən xüsusi mağarlarda keçirilirdi. Hətta bəzi bölgələrdə içki içənlər-

lə içməyənlərin məclisləri ayrılırdı. Son illərdə, xüsusilə müstəqillik dövründən sonra isə bu ənənələr tədricən aradan qalxıb və bəzi hallarda toylar həddindən artıq israfçılığa və alkoqol istehlakına əsaslanan məclislərə çevrilib.

Əvvəllər mövcud olan mağar mərasimləri, qadın və kişi məclisləri, xırayaxdı, paltarkəsdi, nişan kimi ayrı-ayrı mərasimlər zamanla bir məkanda birləşdirildi. Bu gün əksər hallarda bütün mərasimlər vahid toy məclisi çərçivəsində keçirilir. Nəticədə qadınlar, kişilər, uşaqlar, yaşlılar və gənclər eyni zalda toplaşır, çox zaman qarışıq masalarda əyləşirlər. Həmin süfrələrdə müxtəlif yeməklər, salatlar, şirniyyatlar, eləcə də alkoqollu və alkoqolsuz içkilər təqdim olunur".

Aydın Xan Əbilov deyib ki, spirtli içki təqdim olunsa da, olunmasa da, bir çox dava-dalaşların kökündə insanların davranış mədəniyyəti, ictimai yerlərdə özünü aparmaq bacarığı və ümumi əxlaq məsələləri dayanır: "Bununla belə, alkoqol həmin problemləri daha da dərinləşdirən amilə çevrilir.

Xüsusilə şəxsi və ya ailə problemlərini içki vasitəsilə unutmğa çalışan insanlar zamanla həm ətrafdakılar, həm də bütövlükdə cəmiyyət üçün problem yaradırlar.

Mən dünyəvi düşüncəli bir insan kimi spirtli içki qəbul edən insanların da hüquqlarını tanıyıram və hesab etmirəm ki, toylarda spirtli içkilərin qadağan olunması problemləri tamamilə aradan qaldıra bilər.

Hətta buna ehtiyac da yoxdur. Tarix göstərir ki, qadağalar hər zaman gözlənilən nəticəni vermir. Məsələn, ABŞ-də 1930-cu illərdə tətbiq olunan "quru qanun" dövründə qeyri-qanuni içki ticarəti, mafioz qruplar və kölgə iqtisadiyyatı daha da gücləndi. Azərbaycanda da oxşar addım atılarsa, müəyyən problemlərin yaranması istisna deyil.

Toy biznesi Azərbaycanın xidmət və əyləncə sektorunun ən böyük sahələrindən biridir. Müxtəlif hesablamalara görə, bir milyondan çox insan dolayısı və ya birbaşa şəkildə bu sahədən gəlir əldə edir. Buna görə də hər hansı qadağa və ya sərt məhdudiyyət tətbiq edilərkən onun sosial və iqtisadi nəticələri də nəzərə alınmalıdır. Onsuz da ölkədə və dünyada işsizlik problemi kifayət qədər aktualdır. Məncə, qadağalar əvəzinə müəyyən məhdudiyyətlər tətbiq etmək daha məqsədəuyğun olardı. Məsələn, süfrələrdə təqdim olunan spirtli içkilərin sayı azaldıla bilər. İçki təqdim olunan hissələr restoranın ayrıca bölməsində və ya ayrıca zalda təşkil oluna bilər. Bundan əlavə, həddindən artıq spirtli içki qəbul edən şəxslərə nəzarət etmək üçün şadlıq saraylarında xüsusi təhlükəsizlik əməkdaşları fəaliyyət göstərməlidir. Belə hallar aşkar edildikdə, həmin şəxslər məclisdən uzaqlaşdırılmalı, zərurət yaranarsa hüquq-mühafizə orqanları məlumatlandırılmalıdır. Bu cür tədbirlər dava-dalaşların və xoşagəlməz hadisələrin qarşısının alınmasına kömək edə bilər".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycana böyük pul axını - kritik görüşlərin pərdəarxası

ABŞ maliyyə institutları ilə aparılan danışıqlar Azərbaycanın enerji, logistika və yüksək texnologiyalar sahəsinə yeni investisiyaların cəlb olunacağı gözləntilərini artırır

Ötən həftəsonu Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Maliyyə Korporasiyasının (DFC) baş icraçı direktoru Ben Bleklə görüş keçirib. Nazir bu barədə sosial şəbəkə X hesabında məlumat verib.

Görüş zamanı tərəflər Azərbaycan-ABŞ Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası çərçivəsində potensial investisiya layihələrini, eləcə də iqtisadi Dialoq formatında təşəbbüslərin həyata keçirilməsi imkanlarını müzakirə ediblər. Danışıqlarda Azərbaycan investisiya prioritetləri və ABŞ maliyyə institutları ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilib. Tərəflər iqtisadi əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsində və yeni birgə layihələrin reallaşdırılmasında qarşılıqlı maraqlı ifadə ediblər.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov da DFC rəhbəri Ben Bleklə görüş keçirib. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, görüşdə iki ölkə arasında çoxşəxəli əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri müzakirə olunub. Danışıqlar zamanı enerji sektoru, nəqliyyat-tranzit dəhlizləri, yüksək texnologiyalar və investisiya imkanları ön plana çıxıb. Azərbaycanın Avropa ilə Mərkəzi Asiya arasında strateji körpü rolu xüsusi vurğulanıb.

Bununla yanaşı, enerji təhlükəsizliyi, liman və logistika infrastrukturunun inkişafı, eləcə də regional nəqliyyat layihələri müzakirə mövzusu olub. Görüşlər çərçivəsində regional nəqliyyat təşəbbüsləri, o cümlədən Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar

Respublikası arasında əlaqənin təmin olunmasını nəzərdə tutan layihələr ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Bu görüşlərdən çıxan əsas mesaj ondan ibarətdir ki, Azərbaycan artıq yalnız enerji ixracatçısı kimi deyil, həm də regionun logistika və investisiya mərkəzi kimi mövqeyini gücləndirmək niyyətindədir. Xüsusilə nəqliyyat dəhlizləri və tranzit layihələrinin ön plana çıxması Bakı üçün geoiqtisadi rolun genişləndirilməsinin prioritet olduğunu göstərir.

Burada diqqət çəkən məqamlardan biri də ABŞ maliyyə institutlarının prosesə cəlb olunmasıdır. Bu, Qərb kapitalının Azərbaycana daha sistemli şəkildə daxil olması deməkdir və eyni zamanda ölkənin investisiya mühitinə olan etimadın artdığını göstərir.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi sədrinin müavini Azər Badamov dedi ki, Azərbaycan və ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının imzalanması əsas istiqamətlərini və perspektivlərini müəyyən edib: "Şübhəsiz ki, bu əməkdaşlığın potensialı kifayət qədər genişdir. Enerji təhlükəsizliyi, liman və logistika infrastrukturunun inkişafı, nəqliyyat-tranzit dəhlizlərinin genişləndirilməsi, yüksək texnologiyalar sahəsində əməkdaşlıq, qarşı-

lıqlı investisiya imkanları, eləcə də TRIPP marşrutunun istifadəyə verilməsindən sonra yaranacaq yeni iqtisadi imkanlar bu potensialın əsas istiqamətləri kimi qiymətləndirilə bilər.

Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi və son illərdə formalaşdırılmış müasir nəqliyyat infrastrukturunu ölkəmizin Asiya ilə Avropa arasında etibarlı körpü rolunu daha da gücləndirir. ABŞ Azərbaycanla tərəfdaşlığı daha da dərinləşdirmək niyyətini aydın şəkildə nümayiş etdirir. Xüsusilə iqtisadiyyat və maliyyə institutları arasında aparılan bu müzakirələr gələcəkdə ölkəmizə yeni investisiyaların cəlb olunması istiqamətində mühüm hazırlıq mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər. ABŞ investisiyalarının Azərbaycan iqtisadiyyatına daha geniş miqyasda cəlb edilməsi ölkəmizin iqtisadi inkişafını yeni mərhələyə yüksəldə, sənaye və innovasiya potensialını gücləndirə, yeni iş yerlərinin yaradılmasına və qeyri-neft sektorunun inkişafına əlavə təkan verə bilər".

"Azərbaycanın son illərdə qazandığı siyasi sabitlik, iqtisadi dayanıqlılıq və xüsusilə Vətən müharibəsindən sonra regionda formalaşdırıldığı yeni reallıqlar ölkəmizi beynəlxalq tərəfdaşlar üçün daha etibarlı və cəlbedici məkana çevirib. Bu gün dünyada müharibələrin və təhlükəsizlik risklərinin artdığı, uzun illər həll olunmayan münaqişələrin yenidən alovlandığı bir şəraitdə Azərbaycan beynəlxalq hüququn aliliyini öz gücü ilə təmin edərək regionda yeni təhlükəsizlik və əməkdaşlıq mühiti yaradıb. Bunun nəticəsində ölkəmizin geosiyasi əhəmiyyəti ilə yanaşı, geoiqtisadi çəkisi də əhəmiyyətli dərəcədə artıb".

Bu fikirləri isə **Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov** deyib. Müsahibimiz bildirib ki, iqtisadi inkişaf və investisiya mühiti hər zaman təhlükəsizlik və siyasi sabitliklə sıx bağlıdır. "Uzunmüddətli sərmayə yalnız sabitlik və proqnozlaşdırılan inkişaf mühitinin mövcud olduğu ölkələrə yönəliir. Azərbaycan isə bu gün həm siyasi, həm də iqtisadi dayanıqlılıq təmin etmiş, eyni zamanda regionun əsas nəqliyyat, enerji və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilmək istiqamətində ardıcıl siyasət həyata keçirən dövlətdir. Bu baxımdan ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Maliyyə Korporasiyasının rəhbəri Ben Bleklə keçirilən görüşlər xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Müzakirələrdə potensial investisiya layihələrinin, enerji, yüksək texnologiyalar, nəqliyyat-tranzit dəhlizləri və logistika infrastrukturunun inkişafının ön plana çıxması göstərir ki, Azərbaycan artıq təkcə enerji ixracatçısı kimi deyil, həm də regional iqtisadi hub və strateji investisiya platforması kimi qiymətləndirilir".

Deputatın sözlərinə görə, ABŞ maliyyə institutlarının Azərbaycanda daha fəal iştirak etmək niyyəti də məhz bu reallıqlardan qaynaqlanır: "Beynəlxalq investorlar Azərbaycanın formalaşdırıldığı sabit inkişaf mühitini, etibarlı tərəfdaş imicini və uzunmüddətli perspektivlərini aydın şəkildə görürlər. Onların Azərbaycanla birgə yeni layihələr həyata keçirmək istəyi ölkəmizin investisiya cəlbediciliyinin yüksəldiyini göstərən mühüm göstəricidir. Vətən müharibəsindən sonra yaranmış yeni reallıqlar Azərbaycanın mövqelərini təkcə geosiyasi deyil, həm də geoiqtisadi müstəvidə əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirib".

□ **Cavansir ABBASLI,**
Musavat.com

Kənd təsərrüfatına beş milyarddan çox investisiya

"Azərbaycanda kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı" çərçivəsində aqrar sahəyə 5 milyard manatdan çox investisiyanın cəlb olunması planlaşdırılır.

"Report"-un Qubaya ezam olunmuş əməkdaşı xəbər verir ki, bunu Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev Abşeron-Xızı və Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonları üzrə təşkil edilmiş müşavirədə çıxışı zamanı bildirib.

Z. Nağdəliyevin sözlərinə görə, proqramın reallaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsindən 2 milyard manatdan çox, özəl sektorun hesabına isə təqribən 3 milyard manatdan çox maliyyə vəsaiti səfərbər ediləcək.

"Proqramın müvəffəqiyyətlə icra olunması üçün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti qurumlarının əlaqəli fəaliyyəti ilə bərabər, özəl sektorun investisiya və idarəetmə potensialından da səmərəli şəkildə yararlanılacaq. Qarşıdakı dörd il yarım müddətində proqramda əks olunan tədbirlərin təcili surətdə icrasına başlanılmalıdır".

Qiymət bahalaşdı: nə alan var, nə satan

2026-cı ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycanda 10 milyon 693,31 min dollar dəyərində 404 ədəd elektromobil idxalı qeydə alınıb.

Bu da 2025-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə müvafiq olaraq 9 milyon 717,99 min dollar (47,6 faiz azalma) və 205 ədəd (33,7 faiz azalma) azalma deməkdir. Həmin dövrdə ölkəyə 42 milyon 240,98 min dollarlıq 1942 ədəd hibrid avtomobil idxal olunub.

Bu da 2025-ci ilin yanvar-aprel ayları ilə müqayisədə müvafiq olaraq 74 milyon 811,63 min dollar (63,9 faiz azalma) və 4026 ədəd (67,5 faiz azalma) azdır. Həmçinin 5760 ədəd "plug-in" hibrid avtomobili idxal edilib ki, bu da illik müqayisədə 2608 ədəd və ya 31,2 faiz azalma deməkdir.

İdxal edilən "plug-in" hibrid avtomobillərinin statistik dəyəri isə 47 milyon 242,37 min dollar və ya 27,6 faiz azalaraq 123 milyon 664,36 min dollar təşkil edib. Ölkəyə avtomobil idxalının azalması qiymətlərə necə təsir edir?

Mövzu ilə bağlı Cebheinfo.az-a açıqlamasında **nəqliyyat eksperti Yasin Mustafayev** bildirib ki, avtomobil idxalının azalması qiymətlərə təsir edir: "Avtomobil idxalının kəskin azalmasına səbəb yanvarın 1-dən etibarən elektrik və hibrid mühərriqli minik avtomobillərinin idxalına və satışına tətbiq edilən ƏDV güzəştinin ləğv olunmasıdır. Bu dəyişiklik qiymətlərdə təxminən 18-20 faiz bahalaşma deməkdir.

Nəticədə bazarda avtomobil idxalı zəifləyib, sifarişlərdə azalma müşahidə olunur. Qiymət artımı alıcılıq qabiliyyətinə də birbaşa təsir göstərir və bir çox vətəndaşın avtomobil alımını təxirə salmasına səbəb olur.

Bu da ümumi tələbin aşağı düşməsi ilə nəticələnir. Gedışat belə davam edərsə, il boyu Azərbaycana avtomobil idxalında eniş tendensiyasının müşahidə olunacağı ehtimal edilir".

Bakıda taksi qiymətlərinin artmasının ilginç səbəbi

Sürücülər qiymət artımını Məhərrəm ayı ilə əlaqələndirirlər, amma...

Son günlər Bakı şəhərində taksi xidmətinin qiymətlərində kəskin artım hiss olunur. Müraciət edən vətəndaşlar həm qısa məsafədə, həm də uzaq məsafədə gedənlərdə qiymətlərin artdığını bildirib. Onların sözlərinə görə, eyni məsafə üçün 10 gün öncə 6 manat gediş haqqı yazılırdısa, bu günlərdə bu məbləğ 18-19 manata qədər qalxıb.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı bir neçə taksi sürücüsündən qiymət artımının səbəbini soruşub. Sürücülərin cavabı isə maraqlı olub. Onlar qiymət artımını Məhərrəm ayı ilə əlaqələndiriblər.

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Adil Nəbiyev açıqlamasında bildirib ki, bazarda qiymətin 1 həftə-10 gün ərzində 3 dəfəyə qədər artması üçün sadəcə "Məhərrəmlikdir" izahı iqtisadi baxımdan tam kifayət etmir. Ekspertin sözlərinə görə, bu, ən yaxşı halda tələb-təklif balansına təsir edən amillərdən biri ola bilər: "Məhərrəmlik dövründə bəzi sürücülər işləməməyi seçə, iş saatlarını azalda və xüsusilə dini mərasim saatlarında xəttə çıxmaya bilər. Əgər bazarda aktiv sürücü sayı azalırsa, eyni sayda sərnişin qalırsa, qiymət alqoritmi avtomatik olaraq artır. Bu, təklifin azalması modelidir. Amma əsas sual sürücü sayının nə qədər azaldığıdır. Məsələn, sürücülərin 10-15%-i bazardan çıxıbsa, qiymətin 2-3 dəfə qalxması artıq şübhəli görünür və belə kəskin artım adətən daha böyük təklif çatışmazlığı və ya digər faktorlarla bağlı olur. Taksi xidmətlərində, xüsusən platforma əsaslı sistemlərdə qiymət çox vaxt dinamik qiymətləndirmə ilə formalaşır: tələb artırsa qiymət yüksəlir, sürücü sayı azalırsa qiymət yüksəlir, bazarda balans bərpa olunanda isə qiymətlər enir. Bunun məqsədi daha çox sürücünü yüksək qiymət hesabına yenidən xəttə cəlb etməkdir. Lakin azad rəqabətin işləməsi üçün bazarda kifayət qədər alternativ və real rəqabət olmalıdır. Əgər bazarda bir neçə platformanın dominant mövqeyi varsa və ya sürücülərin bazara girişində yeni məhdudiyyətlər yaranıbsa, qiymət artımları daha kəskin hiss edilə bilər.

Azərbaycanda qiymət artımına taksi fəaliyyəti üçün tələblərin sərtləşdirilməsi nəticəsində sürücü sayının azalması, yanacaq və texniki xidmət xərclərinin artması, müəyyən saatlarda tələbin yüksəlməsi və platformaların alqoritmik qiymət siyasəti də təsir göstərə bilər. Xüsusilə son illərdə taksi sektorunda qaydaların sərtləşdirilməsi bazardakı avtomobil və sürücü sayını azaltmağa yönəldiyindən bu, orta və uzun müddətdə qiymətlərə yuxarı təzyiq yarada bilər. Nəticə etibarilə, "Məhərrəmliyə görədir" izahı tamamilə əsassız deyil, lakin böyük ehtimalla yalnız tətikləyici amildir".

Ekspert qeyd edib ki, bir həftə ərzində 3 dəfəlik qiymət artımını yalnız dini dövrə bağlamaq iqtisadi baxımdan zəif izahdır: "Daha məntiqli ssenari odur ki, bazarda onsuz da sürücü sayı müəyyən səbəblərlə azalmışdı, Məhərrəmlik dövründə əlavə bir hissə də işləmədi və dinamik qiymət alqoritmləri yaranan çatışmazlığı daha kəskin qiymət artımı ilə əks etdirdi. İctimai siyasət baxımından əsas məsələ bazanın özünü tənzimləməsi ilə istehlakçının həddindən artıq qiymət dalğalanmalarından qorunması arasında düzgün balansın tapılmasıdır. Bu hadisənin sağlam qiymətləndirilməsi üçün ən vacib göstərici həmin günlərdə aktiv taksi sürücülərinin sayının neçə faiz azalmasıdır; əgər azalma cüzi olub, qiymətlər isə 2-3 dəfə yüksəlibsə, səbəbi yalnız Məhərrəmliklə izah etmək iqtisadi baxımdan inandırıcı olmaz".

□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda dövlət mülki hava limanları idarəetmə üçün özəl tərəfdaşlara verilib. Prezident İlham Əliyev yeni hava limanı idarəetmə qaydalarını təsdiqlədi və bu qaydalara əsasən, bu cür obyektlər özəl tərəfdaşlara verilib.

Köçürmə həm Mülki Məcəllə çərçivəsində, həm də mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət-özəl tə-

ni və sərnişin axını artırmaq potensialı daşıyır. Eyni zamanda strateji obyektlərin tam nəzarətdən çıxarılması vacib balans elementidir. Yeni dövlət təhlükəsizlik və strateji nəzarəti saxlayır, lakin əməli idarəetməni bazar mexanizmlərinə yaxınlaşdırır.

İqtisadçı Eldəniz Əmi-

yə mənbələri prosesə cəlb edilir. Bunun da məntiqi nəticəsi olaraq, həm investisiya imkanları genişlənir, həm də sonda xidmətin keyfiyyətinin yüksəlməsinə və sərnişin məmnuniyyətinin artmasına şərait yaranır.

Bundan başqa, ortada dövlətin maraqlarına xidmət edən mühüm strateji məsə-

Onsuz da buna çox böyük ehtiyac var idi. Bu qərar həm ölkədə dövlət-özəl tərəfdaşlığının inkişafına mühüm töhfə verə bilər, eyni zamanda respublikanın infrastruktur idarəçiliyinə tam yeni bazar prinsiplərini gətirmiş olar".

Bəs dünyada aeroportlar hansı qaydalarla idarə olunur?

Dünya təcrübəsində aeroportların özəl tərəfdaşlara verilməsi geniş tətbiq olunsada, bu obyektlər üzərində dövlət nəzarəti qorunub saxlanılır. Beynəlxalq qaydalara əsasən, istər dövlət, istərsə də özəl ope-

Aeroportların idarə olunmasında yeni qaydalar

İqtisadçı deyir ki, şəffaf və rəqabətli seçim prosedurunun təşkili son dərəcə önəmlidir

rəfdaşlıq mexanizmləri vasitəsilə həyata keçirilə bilər. Bundan əlavə, sənəddə qeyd olunur ki, hava limanlarının tikintisi və yenidən qurulması üçün maliyyələşdirmə dövlət büdcəsi, hava limanı operatorları, kreditlər və qrantlar, eləcə də fiziki və hüquqi şəxslərin ianələri və qanunla nəzərdə tutulmuş digər mənbələr hesabına təmin edilə bilər.

Bu qərar Azərbaycanın infrastruktur idarəçiliyində mərhələli transformasiya xəttinin davamı kimi qiymətləndirilə bilər. Dövlət mülkiyyətində olan mülki hava limanlarının idarəçiliyinin özəl tərəfdaşlara verilməsi birbaşa özəlləşdirmə deyil, daha çox "idarəetmə effektivliyi" modelinə keçid deməkdir.

Burada əsas məqsəd iki istiqamətdə görünür: birincisi, aeroportların idarə olunmasında beynəlxalq təcrübənin və daha çevik biznes idarəçiliyinin tətbiqi; ikincisi isə dövlət büdcəsinə yükü azaltmadan infrastrukturun modernləşdirilməsini sürətləndirmək.

Xüsusilə regional hava limanları üçün bu model daha aktualdır. Çünki onların bir hissəsi ya az yüklənib, ya da əlavə investisiya tələb edir. Özəl operatorların cəlb olunması xidmət keyfiyyəti-

rov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, bu proses birbaşa özəlləşdirmə kimi yox, məhz idarəetmə modelində baş verən müsbət bir dəyişiklik olaraq qiymətləndirilməlidir: "Çünki dövlət mülkiyyətçi statusunu özündə saxlayır, sadəcə olaraq, idarəetmə prosesini özəl tərəfdaşa ötürür. Eyni zamanda bu addım dövlət-özəl tərəfdaşlığı konseptinə tamamilə uyğundur. Mahiyyət etibarilə burada əsas məqsəd nədir? Məqsəd idarəetmənin effektivliyini, yəni səmərəliliyini daha da artırmaqdır.

Onsuz da bu tip idarəetmə yanaşmalarına həm beynəlxalq təcrübədə, həm də region üzrə qonşu ölkələrdə müəyyən hallarda tez-tez rast gəlinir. Belə bir model bu gün ölkədə həm turizmin inkişaf etdirilməsində, eyni zamanda ayrı-ayrı təsərrüfat subyektlərinin göstərdiyi xidmətlərin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılmasında müstəsna rol oynayır.

Digər tərəfdən, bu keçid dövlət büdcəsinə əlavə yük yaratmır. Düzdür, maliyyələşmə baxımından sənəddə müəyyən qədər dövlət büdcəsinin də adı çəkilir, lakin burada bir çox fərqli istiqamətlər mövcuddur. Yəni qanunvericiliyə zidd olmayan, demək olar ki, bütün maliy-

lələr və milli təhlükəsizlik faktoru var. Məhz bu kontekstdə dövlətin ciddi nəzarəti həmişə bu məkanda, yəni mülki hava limanlarının üzərində qorunub saxlanılacaq. Bu, məsələnin müsbət tərəfidir".

İqtisadçı əlavə edib ki, burada bəzi "əmmalar" da mövcuddur: "Düşünürəm ki, ən əsas məsələ məhz bu özəl operatorun seçilmə prosesidir. Çünki şəffaf və rəqabətli seçim prosedurunun təşkili son dərəcə önəmlidir. Belə bir seçim yanaşması qarşıya qoyulan məqsədlərə tam nail olmaq üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə ki, real rəqabət mühiti formalaşmadan, sadəcə idarəetmə səlahiyyətlərinin hansısa tərəfə ötürülməsi baş verərsə, o zaman, sözün düzü, gözlənilən effektiv nəticə alınmayabilir. Çünki rəqabət istənilən fəaliyyət sahəsində uğuru təmin edən əsas elementdir. Bax bu baxımdan, ilk növbədə hava limanlarında xidmət keyfiyyətinin yüksək, eyni zamanda qiymətlərin optimal və münasib olması üçün mütləq şəkildə şəffaf, rəqabətli seçim prosesi həyata keçirilməlidir.

Bir sözlə, mən prosesin özünü, atılan bu addımı çox müsbət qiymətləndirirəm.

ratorlar fəaliyyətlərini beynəlxalq aviasiya standartlarına uyğun qurmalıdırlar. Uçuş təhlükəsizliyi, naviqasiya sistemləri, yanğından mühafizə və sərnişin xidmətləri ICAO və IATA standartları ilə tənzimlənir.

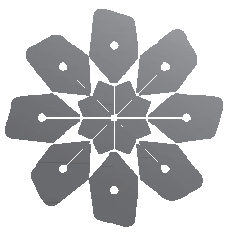
Aeroportlar təbii inhisar hesab olunduğundan, özəl operatorların tarifləri özbaşına artımasının qarşısını almaq üçün dövlətlər tərəfindən ciddi nəzarət mexanizmləri tətbiq edilir. Bir çox ölkədə tariflərin yuxarı həddi müstəqil tənzimləyici qurumlar tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Eyni zamanda dövlətlə operator arasında bağlanan müqavilələrdə xidmət keyfiyyəti üzrə konkret göstəricilər müəyyən edilir. Sərnişinlərin gözləmə müddəti, baqajın çatdırılması, infrastrukturun işlək vəziyyətdə saxlanılması kimi öhdəliklərin pozulması cərimələrə və hətta müqavilənin ləğvinə səbəb ola bilər.

Global praktikada ən geniş yayılmış model funksiyaların bölüşdürülməsidir. Kommersiya fəaliyyəti, terminal xidmətləri və investisiyalar özəl operatora həvalə olunsada, sərhəd nəzarəti, gömrük, təhlükəsizlik və hava hərəkətinin idarə olunması dövlətin səlahiyyətində qalır. Həmçinin aviakəməllərə eniş-qalxış vaxtlarının (slotların) ayrılması prosesində neytrallıq prinsipi qorunmalı, heç bir şirkətə üstünlük verilməməlidir.

Mütəxəssislərin fikrincə, uğurlu model dövlətin tənzimləyici və nəzarətedici rolunu saxladığı, özəl sektorun isə investisiya və idarəetmədə iştirak etdiyi sistemdir. Bu yanaşma həm xidmət keyfiyyətinin yüksəlməsinə, həm də dövlət büdcəsinə əlavə yük yaratmadan infrastruktur inkişafına imkan verir.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
Musavat.com

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Son illər xarici ölkə vətəndaşları ilə Azərbaycan vətəndaşları arasında bağlanan nikahların sayında nəzərəcərpacaq artım müşahidə olunur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ildə Ədliyyə Nazirliyinin rayon və şəhər qeydiyyat şöbələri tərəfindən ölkədə 48 min 546 nikah qeydə alınıb. Bu nikahlardan 937-si Azərbaycan vətəndaşı olan qadınlarla xarici ölkə vətəndaşı olan kişilər, 1 127-si isə Azərbaycan vətəndaşı olan kişilərlə xarici ölkə vətəndaşı olan qadınlar arasında bağlanmışdır.

Xüsusilə son illərdə azərbaycanlı qadınların Avropa, Amerika və digər ölkələrin vətəndaşları ilə ailə qurması halları daha çox diqqət çəkməyə başlayıb. Bir vaxtlar nadir rast gəlinən və cəmiyyətdə geniş müzakirələrə səbəb olan belə evliliklər artıq əvvəlki qədər qeyri-adi görünmür. Bununla belə, məsələ hələ də ictimai rəydə birmənalı qarşılanmır. Bir tərəfdən bu proses fərdi seçim azadlığının, qloballaşmanın və açıq dünyanın təbii nəticəsi kimi qiymətləndirilir. Digər tərəfdən isə milli-mədəni dəyərlərin qorunması, ailə institutunun gələcəyi və demoqrafik proseslər baxımından müəyyən narahatlıqlar səsləndirilir. Xüsusilə demoqrafik məsələlər ətrafında aparılan müzakirələr diqqət çəkir.

Bes son illərdə xarici vətəndaşlarla ailə qurmağa marağın artmasının əsas səbəbləri nədir? Bu tendensiya qloballaşmanın təbii nəticəsidir, yoxsa cəmiyyət daxilində baş verən daha dərin sosial dəyişikliklərin göstəricisidir? Əcnəbilərlə nikahların artması gələ-

cəkdə Azərbaycan cəmiyyətinə və demoqrafik vəziyyətə necə təsir göstərə bilər?

Mövzu ilə bağlı **sosiooloq Mail Yaqub** "Yeni Müsavat"a danışib. Onun sözlərinə görə, ilk növbədə əcnəbi vətəndaşlarla bağlanan nikahların sayının niyə artdığını araşdırmaq və bu sualın cavabını tapmaq lazımdır: "Əslində bunun səbəbləri kifayət qədər aydındır. Müasir dövrdə kommunikasiya imkanları misli görünməmiş dərəcədə genişləniib, insanlar arasında əlaqələr əvvəlki dövrlərlə müqayisədə qat-qat artıb. İnternetin, sosial şəbəkələrin və müxtəlif rəqəmsal platformaların inkişafı dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan insanların bir-biri ilə tanış olmasını, ünsiyyət qurmasını və münasibətlər formalaşdırmasını xeyli asanlaşdırıb.

Əgər bir neçə onillik əvvəl insanların xarici ölkə vətəndaşları ilə tanış olmaq imkanları çox məhdu idi, bu gün həmin məhdudiyyətlər demək olar ki, aradan qalxıb. Sosial şəbəkələr, beynəlxalq təhsil proqramları, turizm, əmək miqrasiyası və global informasiya mühiti insanların müxtəlif millətlərdən olan şəxslərlə daha sıx təmasda olmasına şərait yaradır. Nəticədə bu tanışlıqların bir hissəsi ailə qurmaqla nəticələnir. Məhz buna görə də əcnəbilərlə nikahların sayında artım müşahidə olunur. Əvvəllər internet yox idi, sosial şəbəkələr yox idi, insanlar əsa-

sən yaşadıkları mühit daxilində ünsiyyət qururdular. Bu səbəbdən də xarici vətəndaşlarla nikahlara çox nadir hallarda rast gəlinirdi. Bu gün isə vəziyyət tamamilə fərqlidir".

Sosiooloq azərbaycanlı qadınların qeyri-müsləman və ya Azərbaycan mədəniyyətindən tamamilə fərqli mədəniyyətlərə mənsub olan şəxslərlə ailə qurmasına bu cür mövqe bildirib: "Məsələn, bir azərbaycanlı xanımın Hindistan kimi tam fərqli dini və mədəni mühitə malik bir ölkədən olan şəxslə ailə qurması, yaxud başqa mədəniyyətlərə və ənənələrə mənsub insanlarla nikah bağlaması ayrıca müzakirə edilməli mövzudur. Burada söhbət təkcə iki insanın münasibətindən getmir. Eyni zamanda müxtəlif mədəniyyətlərin, dünyagörüşlərinin, həyat tərzlərinin və dəyərlər sistemlərinin qarşılaşmasından gedir. Bunun müsbət tərəfləri olduğu kimi, müəyyən riskləri də mövcuddur.

Həmin risklərdən biri insanların zaman keçdikcə öz milli kimliyinə, mənəvi dəyərlərinə, dini və mədəni köklərinə əvvəlki qədər bağlı olumasıdır. Bu, kifayət qədər ciddi məsələdir və cəmiyyət olaraq bizi düşündürməlidir. Çünki milli kimlik yalnız vətəndaşlıq anlayışı deyil, həm də dil, tarix, adət-ənənə, mədəni yaddaş və mənəvi dəyərlər toplusudur. Qloballaşma şəraitində bəzi insanlar üçün bu amillər əvvəlki əhəmiyyətini itirir və münasibətlər quruluşları milli və mədəni yaxınlıq ikinci plana keçir. Belə hallarda insanlar düşünür ki, əsas məsələ qarşılıqlı münasibətdir, digər amillər isə o qədər də vacib deyil. Nəticədə milli-mədəni amillər ailə qurmaq qərarında əvvəlki qədər həlledici rol oynamır".

Ekspert dedi ki, bu tendensiya müəyyən narahatlıq doğurur, çünki ailə yalnız iki insanın birliyi deyil, həm də gələcək nəsillərin formalaşdığı sosial institutdur: "Bura-

da dilin, milli kimliyin, mədəni dəyərlərin və mənəvi irsin qorunub saxlanması məsələləri də mühüm əhəmiyyət daşıyır. Əlbəttə, istisna hallar da mümkündür. Tamamilə mümkündür ki, bir azərbaycanlı xanım xarici ölkə vətəndaşı ilə ailə qursun və həmin şəxs də Azərbaycanca, Azərbaycan mədəniyyətinə, dilinə və milli maraqlarına böyük rəğbət formalaşdırsın. Hətta belə ailələrdə Azərbaycan dəyərlərinin təbliği və yaşadılması da mümkündür. Tarixdə və müasir dövrdə bunun çoxsaylı nümunələri var. Buna görə də hər bir ailəni ayrıca qiymətləndirmək lazımdır. Lakin məsələ fərdi nümunələrdən deyil, ümumi tendensiya-dan gedəndə başqa məna kəsb edir. Təsəvvür edin ki, azərbaycanlı xanımların xarici ölkə vətəndaşları ilə ailə qurması halları ildən-ilə artır və bu proses geniş vüsət alır. Belə olan halda bunun müəyyən demoqrafik nəticələri də meydana çıxar bi-

lər. Mənim narahat olduğum əsas məqamlardan biri məhz budur. Çünki ailə qurduqdan sonra bir çox hallarda həmin xanımlar həyatlarını başqa ölkələrdə davam etdirirlər. Onların dünyaya gətirdikləri uşaqlar da həmin ölkələrin vətəndaşları kimi formalaşır, təhsil alır, böyüyür və gələcək həyatlarını orada qururlar. Nəticədə Azərbaycanın insan kapitalının müəyyən hissəsi ölkədən kənara yönəlmiş olur. Bu məsələyə məhz demoqrafik və strateji baxımdan yanaşdıqda müəyyən suallar ortaya çıxır. Azərbaycan gənclərinin, xüsusilə də Azərbaycan xanımlarının ilk növbədə öz milli-mədəni mühitlərində ailə qurması daha məqsəduyğundur. Azərbaycanlıların Azərbaycan daxilində ailə qurması, burada yaşaması, işləməsi, övlad böyütməsi və ölkənin inkişafına töhfə verməsi dövlətin gələcəyi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Çünki hər bir ölkənin əsas sərvəti onun təbii ehtiyatları deyil, insan resurslarıdır. Azərbaycanın gələcəyini quracaq insanlar da məhz burada doğulan, böyüyən və öz taleyini bu ölkə ilə bağlayan vətəndaşlardır. Ona görə də mən hesab edirəm ki, gənclər ailə qurarkən yalnız şəxsi münasibətləri deyil, milli-mədəni dəyərləri, gələcək nəsillərin kimliyini və ölkənin demoqrafik maraqlarını da nəzərə almalıdırlar. Azərbaycanı inkişaf etdirmək, onu daha da gücləndirmək və abadlaşdırmaq üçün ilk növbədə ölkənin insan potensialının qorunması və möhkəmləndirilməsi vacibdir".

Xaricilərlə evlilik dəbi

Qloballaşmanın nəticəsi, yoxsa demoqrafik risk?

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Avtobuslarda kondisionerlər niyə işləmir?

Havaların isinməsi ilə birlikdə ictimai nəqliyyatda kondisionerlərin işləməməsi ilə bağlı şikayətlər də çoxalmaqdadır.

Bir qrup Biləcəri sakini Cebheinfo.az-a müraciət edərək Biləcəri-Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksi xətti üzrə fəaliyyət göstərən "Çinar Trans" MMC-yə məxsus 91 saylı marşrut avtobuslarında kondisionerlərin işləmədiyini bildirib.

Sakinlərin sözlərinə görə, xəttə yeni avtobuslar verilsə də, isti hava şəraitində soyutma sistemlərindən istifadə olunmur: "Hazırda havalər kifayət qədər istidir, lakin 91 saylı marşrut avtobuslarında kondisionerlər işləmir. Sərnişinlər bunun səbəbini soruşduqda, sürücülər şirkət rəh-

bərliyi tərəfindən belə göstəriş verildiyini bildirirlər.

Deyilənə görə, yanacaqqa qənaət etmək məqsədilə kondisionerlərin istifadəsi

məhdudlaşdırılıb. Qiymətlər artırıldığı halda sərnişinlərə normal xidmət göstərilməməsi narazılıq yaradır.

Üstəlik, yeni avtobuslar-

da pəncərələr də açılmır. Bu isə isti havalarda insanların rahat hərəkət etməsinə mane olur", - deyərək müraciətdə qeyd olunub.

Sakinlər məsələ ilə bağlı Azərbaycan Yərüstü Nəqliyyat Agentliyinə (AYNA) müraciət edərək ictimai nəqliyyatda sərnişinlərin rahatlığının təmin olunmasını istəyiblər.

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Yərüstü Nəqliyyat Agentliyindən bildirilib ki, hər il olduğu kimi, bu il də yay mövsümü başlamazdan əvvəl müntəzəm sərnişinləşmə fəaliyyəti göstərən daşıyıcılara rəsmi xəbərdarlıq məktubları göndərilib: "Bildirilib ki, daşıyıcılara zəruri hazırlıq işlərinin görülməsi, havanın temperaturundan asılı olaraq avtobuslarda soyutma və havalandırma sistemlərinin texniki cəhətdən saz vəziyyətdə saxlanılması və hava şəraitinə uyğun şəkildə tənzimlənməsi ilə bağlı tapşırıqlar verilib.

Qaydalara əsasən, yay mövsümündə sərnişinlərin rahatlığının təmin olunması məqsədilə avtobuslarda kondisioner və havalandırma sistemləri işlək vəziyyətdə olmalıdır. Bununla belə, sərnişinlərin şikayətləri bəzi marşrutlarda bu tələblərin tam yerinə yetirilmədiyini göstərir".

91 sayılı xəttə sahib olan "Çinar Trans" MMC-nin direktoru İsmayıl Hüseynov isə bildirib ki, hazırda 4 ədəd avtobusda nasazlıq səbəbindən kondisionerlər işləmir: "Mövcud problem 2 gün ərzində həll olunacaq, nasaz kondisionerlər təmir edilərək bərpa olunacaq".

Qeyd edək ki, bu problem şəhərin mərkəzində işləyən bəzi avtobuslara da aiddir.

□ "Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 23 (8872) 17 iyun 2026

Su içmək üçün ən doğru vaxtlar

Orqanizmin sağlam fəaliyyəti üçün gün ərzində kifayət qədər və düzgün vaxtlarda su içmək böyük əhəmiyyət daşıyır.

Milli.Az Qafqazinfo-ya istinadən xəbər verir ki, su istehlakı bədən istiliyinin tənzimlənməsinə, həzm sisteminin işləməsinə və toksinlərin orqanizmdən xaric olunmasına kömək edir.

Mütəxəssislər xüsusilə bu vaxtlarda su içməyi tövsiyə edirlər:

Səhər oyandıqdan sonra - gecə itirilən mayenin bərpasına və maddələr mübadiləsinin aktivləşməsinə kömək edir.

Yeməkdən əvvəl - toxluq hissi yaradaraq porsiya nəzarətini dəstəkləyir.

İdmandan əvvəl və sonra - maye balansını qoruyur, yorğunluq və əzələ spazmlarının qarşısını almağa kömək edir.

Günorta saatlarında - enerji azalmasının və diqqət dağınıqlığının qarşısını ala bilər.

Baş ağrısı zamanı - susuzluqdan yaranan narahatlığı azaltmağa kömək edə bilər.

Dərman qəbul edərkən - dərmanın orqanizmdə daha rahat sorulmasını təmin edir.

Yatmadan əvvəl az miqdarda - gecə maye itkisini azalda bilər, lakin həddindən artıq su yuxu rejimini poza bilər.

Mütəxəssislər həmçinin bildirirlər ki, uşaqların gündə orta hesabla 1-1,5 litr, böyüklərin isə 2-2,5 litr su içməsi tövsiyə olunur. İsti hava və fiziki aktivlik zamanı bu miqdar arta bilər.

Dietoloqlar susama hissi gözəlmədən müntəzəm su içməyi məsləhət görürlər. Bunun baş ağrısı, hal-sızlıq və diqqət pozğunluğu kimi problemlərin qarşısını almağa kömək etdiyi vurğulanır.

Yaponiyada qeyri-adi şirniyyat

Yaponiyanın "Necoichi" markası qeyri-adi şirniyyat istehsalına başlayıb. Bu, ücrəngli pişiklərin darıxdırıcı tük topalarını xatırladan şəkər pambığıdır. Bu barədə "SoraNews24" portalı məlumat yayıb. Məhsul "dadlı pişik xəzi" mənasını verən "Delicious Cat Fur" ticarət adını alıb və plastik qablarda qablaşdırılır. Şirniyyatın yaradıcıları bildiriblər ki, bu dizayn onların ev heyvanlarına olan sonsuz sevgisini tərənnüm edir. Şirniyyat partlayan karamellər kimi ağızda partlamağa və başlayır.

Jurnalistlər bu "xəz" port" ticarət mərkəzindəki teksturasını əyləncəli və rəsmi mağazada dadmaq fərqli adlandırbılar. "Delicious Cat Fur" məhsulunu yalnız manın qiyməti 980 yen (təxminən 10 manat) təşkil edir.

Rusiyada ayı balıqçını parçaladı

Rusiyanın Kamçatka diyarında bir nəfərin ölümünə səbəb olan ayı hadisə yerindəcə zərərsizləşdirilib. Bədbəxt hadisə Ust-Bolşeretsk rayonuna təbə olan Ozernovski qəsəbəsinin yaxınlığında baş verib. Bu barədə regional hökumət rəsmi saytında məlumat yayıb.

"Hadisə ilə bağlı şahidlərdən məlumat daxil olub. Dərhal operativ reaksiya qrupu hazır vəziyyətə gətirilib. Hadisə yerinə gələn polis əməkdaşları və könüllü ovçu ayını həlak olmuş balıqçının meyiti üzərində aşkar ediblər. İnsan həyatına birbaşa təhlükə yaratdığı və yırtıcının hərəkətlərinin qarşısının alınması zərurəti olduğu üçün ayı məhv edilib. Təcili tibbi yardım briqadası hadisə yerinə gələrək zərərçəkənin ölümünü təsdiqləyib", - deyə məlumatda bildirilir.

Qeyd olunur ki, bu, cari ildə Rusiyada yırtıcının insana hücum etdiyi ilk belə haldır.

Milyonçu Britaniyada qadını avtobusun altına itələdi

Polis 2017-ci ildə Böyük Britaniyanın paytaxtı Londonun Patni rayonunda bir qadını avtobusun altına itələməkdə şübhəli bilinən şəxsi saxlayıb.

Bu barədə "Daily Mail" qəzeti paytaxt polis xidmətinə istinadən xəbər verir. İstintaq müəyyən edib ki, şübhəli şəxs 33 yaşlı qadını yoldan keçən avtobusun təkərləri altına itələyib. Sürücünün çevik reaksiyası sayəsində qadın sağ qalıb. Hadisə müşahidə kameralarına düşsə də, polis uzun müddət şübhəli şəxsi tapa bilməmişdi. Şübhəli şəxs iyunun 15-də Qərbi Londonda yerləşən, dəyəri 1.4 milyon funt-sterlinq (təxminən 1.8 milyon dollar) olan evində saxlanılıb. Məlum olub ki, 44 yaşlı həmin şəxs özəl bankın direktoru və Böyük Britaniya ordusunun keçmiş zabitidir. Nəşrin məlumatına görə, şübhəli şəxsin Avropanın bəzi kral sülalələri, o cümlədən Vindzorlarla qohumluq əlaqələri var. O, orduda xidmət etdiyi müddətdə hərbi münafişlərdə iştirak edib və müfəkkirlərə layiq görülüb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Qarğalar qarışqaları əzib bədənlərinə sürtməklə parazitləri özlərindən uzaqlaşdırırlar.
- * ABŞ-da prezident olmaq üçün əhalinin 27%-nin səsini toplamaq kifayətdir.
- * Kentukki dağlarında mavi dərilə insanlar yaşayır.
- * Onlayn sifariş verilən ilk şeylərdən biri pizza idi.
- * Stephen Hawking cəngavər olmaqdan imtina etməmişdi.
- * Çində yaşayan monqolların sayı Monqolustanda yaşayan monqolların sayından çoxdur.
- * Əsir çitilər çox vaxt itlərlə yaşayır, çünki itlər onları sakitləşdirir.
- * Samuray olan ilk əcnəbi Afrika quludur.
- * Salvador Dali Disney üçün cizgi filmləri yaradıb.
- * Yaponiyaya qızılbalıq suşi gətirən Norveç idi.

Gecə yuxusu üçün ən ideal otaq temperaturu açıqlandı

Yuxunuzun keyfiyyətinə təsir edən ən mühüm amillərdən biri yataq otağınızın temperaturu ola bilər. Mütəxəssislərə görə, nə çox isti, nə də çox soyuq mühit idealdır; bəs dincəldici bir yuxu üçün otaq temperaturu neçə dərəcə olmalıdır?

İsti bir yay gecəsində yatmağa çalışarkən ventilyator kömək etmir, kondisionerin dərəcəsini bir az da salırsınız və bu dəfə də yatağın içində üşüməyə başlayırsınız. Təbii ki, temperatur yuxu keyfiyyətinə təsir edən ən mühüm amillərdən biridir. Bəs ideal yuxu mühiti necə olmalıdır? Yuxu tədqiqatçısı Kristin Blum bu barədə bilinməsi lazım olanları izah edir.

Milli.Az xəbər verir ki, Blumun fikrincə, yataq otağında daha sərin temperatura üstünlük verilməlidir. Çünki bədən temperaturumuz axşam saatlarında təbii olaraq düşməyə başlayır və sərin mühit bədən istiliyi xaricə ötürmək üçün daha az enerji sərf etməsinə kömək edir.

Blum "Mühit temperaturu bədən temperaturundan daha aşağı olmalıdır", - deyir. Bu səbəbdən bir çox insan yüngülcə sərin olan otaqlarda daha rahat yuxuya gedir və gecə boyu daha rahat yatır. "Cleveland Clinic"-in araşdırmasına görə, ideal yataq otağı temperaturu təxminən 16-19 °C arasında olmalıdır.

Ancaq burada mühüm bir detal var. Bədənimizdəki istilik itkisi böyük ölçüdə əllərimiz və ayaqlarımızdakı, dəri səthində olduqca yaxın yerləşən incə damar şəbəkələri sayəsində baş verir. Axşam saatlarında bu damarlar genişlənərək istiliyin daha rahat xaric olunmasını təmin edir. Əgər ayaqlarınız üşüyürsə, Blumun qeyd etdiyi kimi, bu istilik mübadiləsi kifayət qədər baş tutmur və bədən yuxu rejiminə keçmək əvəzinə daha aktiv qalır.

Bu vəziyyət eyni zamanda nə üçün çox soyuq otaqlarda yuxuya getməyin çətin olduğunu da izah edir. Otaq temperaturu təxminən 16 °C-dən aşağı düşdükdə, bədən daxili temperaturunu qorumağa çalışarkən stressə girir və bu da yuxuya keçidi çətinləşdirə bilər.

Yuxu keyfiyyətinə təsir edən başqa hansı amillər var?

Daha yaxşı yatmağa kömək edə biləcək bir neçə fərqli strategiya var. Döşək seçiminə önəm verdiyiniz kimi, istifadə etdiyiniz yorğan və ya örtük də yuxu keyfiyyətinə təsir edə bilər. Bluma görə, bədən temperaturunu müəyyən bir həddə qədər yorğanın təmin etdiyi izolyasiya sayəsində tənzimləmək mümkündür. Bu səbəbdən fəslə uyğun çəkidə və qalınlıqda yorğanalara üstünlük vermək daha rahat bir yuxu təcrübəsi təmin edə bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500